

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejeli telefon (nyomda) 2-02

MACDONALD TELEFON: 0

Str. Baron L. Pó

ELŐFIZETESI ÁRAI 618

Egész évre . . . . .
Félévre . . . . .
Negyedévre . . . . .
Egy órára . . . . .

Dr. Ramaseter Róbert
I. Disztér 2. II. 8.

Budapest

X évfolyam ♦ 99. szám

1929 Április 30 Kedd

* 5689 év Niszán 20 *

Ara 5 lej

KELELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Reg. Maria No. 36. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Gelu No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel.

Szavak és tettek

Kellog csak golfozni jött át Európába, de, ugyiltszik, ez a nemes sport nem köti le annyira idejét és érdeklődését, hogy Baldwin tárgyalásokat ne folytatna külpolitikai kérdésekről, különösen a leszerelésről, amely nélkül a róla elnevezett háboruellenes paktumot írott malaszt marad. Az Egyesült Államok volt külügyi államtitkárának és az angol kormány elnökének tanácskozásairól a sajtót nem informálták, de Chamberlain az alsóházban hozzá intézett kérdésre válaszolva kijelentette, hogy Nagybritannia és az amerikai Unió egyképen a fegyverkezésnek nem korlátozását, hanem csökkentését kívánják. Az angol kormány Gibson javaslatára azt feleli, hogy hajlandó a szárazföldi és tengeri haderő csökkentésére, ha az Unió ugyanezt teszi. — Csak ön után — mondja Anglia udvariasan Amerikának — és ebben a „csak ön után”-ban, amelyet a címzett viszonzoz, lappang a leszerelési probléma megoldásának legnehezebben leküzdhető akadályai.

Telhat korlátozás helyett csökkentés. A laikus közvélemény nincs tisztában ennek a distinkciónak mibenlétével, de bármiféle fogalmi árnyalást készséggel elfogad, csak történnék végre valamely konkrét lépés a leszerelés felé. A gyermek a fontos és nem a név, amelyre keresztelik. A világ megnyugvással fogadná az egyes államok fegyveres készletének redukciónak, mint a béke megszilárdulásának zálogát, akár korlátozásnak, akár csökkentésnek hívják. A legfőbb nehézség azonban éppen abból a bizalmatlanságból származik, amellyel az egyik ország a másiknak a szándékait ellenőrzi. A Kellogg-paktum aláírása nem ütközött akadályba, mert csak elvi megállapodásokat tartalmaz és a konfliktusok fegyveres elintézésének ajtaját nyitva hagyja. A harc képesség tényleges gyöngítése ezzel szemben a kölcsönös előzékenység, megértés és barátság olyan mértékét feltételezi, amely a békét megingathatatlan fundamentumra helyezi és ennek a fundamentumnak hiánya miatt vajdik olyan sokáig a leszerelés.

A leszerelési konferenciát előkészítő értekezleten a németek javaslatot terjesztettek elő, amely a városok gáz- és robbanóanyagokkal való bombázásának megtiltását követeli. A javaslat mellett a németeken kívül csak az oroszok, hollandok, kínaiak és svédok szavaztak, míg a francia, olasz, angol, belga, japán, lengyel és spanyol delegátusok kategorikusan állást foglaltak ellene. A tudósok a jövő háborújának borzalmas kilátásait festik az emberiség horizontjára. A vegyi laboratóriumokban a pusztításnak olyan szörnyetegeit konstruálták, amelyek pillanatok alatt egész vidékek minden élőlényét kiirtják. A következő háborúban a kémia csodái meg fogják szüntetni a különbséget hadizóna és békés terület között s az aggod, nők és csecsemők százezreit teheti majd hősi halottakká egy-egy légitámadás. Van-e érv, elképzelhető-e megfontolás, amely ennek az irígyatos veszedelemnek elhárítására irányuló törekvést értelmessé teszi? Meggyanusítható-e bármelyik civilizált állam, hogy számításait a hadviselésnek erre a pokoli tökéletesítésére alapítja? És mégsem tudtak ezen a ponton sem egyöntetű álláspontra jutni a leszerelési konferenciát előkészítő meg-

beszélések résztvevői, mert a lelkek még mindig nincsenek annyira leszerelve, hogy a közös akarat végrehajtási módjaiban és diplomáciai formuláiban meg-egyezhetnének.

Amerika, amely a splendifer isolation páholyából szemléli az európai eseményeket, a gázháboru eshetőségeire is

szentimentalizmus nélkül készülődik és májusra kitűzött légyakorlataival adja tudtára országnak-világnak, hogy őt erről az oldalról sem érheti meglepetés. A manőverek alkalmával többszáz repülőgép fogja megtámadni Newyorkot azzal a feladattal, hogy minden középület és felhőkarcolót szétromboljon. A

védelmet hatalmas légiflotta fogja ellátni és a hadgyakorlatokat példátlan arányuaknak tervezik Mialatt Európa a leszerelésről tanakodik, Amerika szárazon, vízen és a levegőben egyre inkább fejleszti fegyveres erejét, mintegy jelezve, hogy a leszerelés az óvilágban csak szó, szó és szó.

Macdonald kifejtette programját választói előtt

London, április 29. Macdonald az angol munkáspárt vezetője tegnap nagyszámú választó előtt általános érdeklődés közepette fejtette ki a munkáspárt programját. A volt miniszterelnök kijelentette, hogy amennyiben a munkáspárt

uralomra kerül a választások után, első kötelességének fogja tartani a munka-nélküliség kérdésének megoldását. Külpolitikai tekintetben Macdonald kívánatosnak tartja a nemzetközi konfliktusok esetére a békéltető és nemzetközi döntő-

biróság intézményének igénybevételét. Macdonald hangoztatta még a tengerek szabadságának elvét és annak sürgős szükségességét, hogy Anglia mielőbb kösön tengerészeti egyezményt az Egyesült-Államokkal.

Teljesen levették a mexikói ellenforradalmárokat

Páris, április 29. A Havas távirati iroda mexico-cityi jelentése szerint Calles tábornok hadügyminiszter a kormányosapatok élén bevonult Navajába. A hadügyminiszter Gil elnök nevében

kiáltványt intézett a lakossághoz, melyben mindenkit felhív régi lakóhelyére való visszatérésre és ezelőtti foglalkozásának folytatására. Sonora állam északnyugati részéből

Gonzales tábornok, a kormányosapatok egyik hadtestének parancsnoka jelenti, hogy csapatai elől a felkelők észak felé visszavonulóban vannak és soraikban fel bomlott a rend.

A francia pénzügyi körök manőverének nem sikerült megingatnia a márka stabilitását

Schacht dr. Berlinbe érkezett és szerdán este utazik vissza Párisba. Áthidalhatók lesznek a jóvátételi szakértői konferencia nehézségei?

Berlin, április 29. A német jóvátételi kérdés revíziójára összehívott konferencia sikertelensége után a francia pénzügyi körök és a sajtó a márka stabilitása ellen manőverekre kezdett és ijesztő hírekkel hangulatot kelteve azt a hiedelmet igyekezett kelteni, hogy a konferencia csődjé a német fizetési eszköz állandó értékének végét jelenti.

Ezek a mesterkedések az első pillanatokban némi nyugtalanságot keltek a berlini tőzsdén, de utóbb a hangulat megnyugodott. A német pénzpiac ma már újra szilárd és mértékadó, német helyen örömmel állapítják meg a machináció teljes kudarcát. Még a francia-barát Vossische Zeitung is figyelmezteti a francia pénzügyi és gazdasági köröket arra, hogy a német gazdasági és pénzügyi összeomlás súlyos kihatással lenne Franciaországra, sőt egész Európára is, mert jelentené egyrészt a hitelező államoknak járó jóvátételek megszűnését s ezenfelül a fennálló gazdasági kapcsolatok szünetelését, amit minden állam súlyosan megérezne.

Berlin, április 29. Schacht dr. a biro-

dalmi bank elnöke tegnap Berlinbe érkezett, ahol szerdán délelőtt részt vesz a bank főtanácsának ülésén s addig gazdasági és kormánykörökkel folytat megbeszéléseket. A birodalmi bank elnöke szerdán este utazik vissza Párisba a jóvátételi szakértői konferencia ülésére s így nyilvánvaló, hogy ott eddig elhatározó lépés a jóvátétel kérdésében nem történik.

A lapok londoni tudósítóinak közlése szerint az angol sajtó is alaptalanoknak minősíti a riasztó híreket a márka stabilizációjának magatartásáról. Parker Gilbert, népszövetségi jóvátételi főbiztos környezetéből is a legerőteljesebben cáfolják egy az infláció, mint más veszélyeztető momentumok fellépésének lehetőségét.

London, A Referee pénzügyi revü a jóvátételi szakértői konferencia kérdéseiről cikkezik és azt hangoztatja, hogy a német delegációnak az volt a hibája, hogy szem elől tévesztette, miszerint egyetlen olyan brit kormány sincs, amelyik helyeselné a jóvátétel kérdésének a versaillesi békeszerződés revízió-

jával kapcsolatos junktimba hozását. A lap megállapítja, hogy a jóvátétel kérdése pusztán és kizárólag gazdasági kérdés és ebbe nem szabad politikát belekeverni.

A Times cikkében rámutat arra, hogy a szakértői konferencia nehézségei áthidalhatók lesznek és nem kell tartani a szakértői konferencia eredménytelensége esetén sem a német valuta összeomlásától.

A párisi Ere Nouvelle megállapítja, hogy ismét egygye kovácsolódott a szövetségesei teljes egysége, ami azonban nem jelenti egy németellenes front kialakulását. Németországban felül kell kerelkednie a józan belátásnak és jóakaratsnak és új ajánlattal lehetővé kell tennie a konferencia munkájának továbbfolytatását.

Páris, április 29. Morgan ajánlatot tett Parker Gilbert jóvátételi főbiztosnak bankjába való belépésre. A jóvátételi főbiztos elfogadta az amerikai jóvátételi szakértő Morgan ajánlatát és a banknál igazgatóként helyezkedik el.

Első Nagyvárad Diákotthon (Internátus)

Kereskedelmi, liceumi és polgári iskolai tanulók részére megnyílik folyó év augusztus hóban. — Prospektust küld és felvilágosítással szolgál az internátus vezetője: Szilágyi Adolf zsidó liceumi tanár Oradea. (Zsidó Liceum) Str. Baritu (Iványi Ödön-u.)

A parlament és a demokrácia válságáról nyilatkozik

Henry Guernut, az Emberi Jogok Ligájának vezetőjére

Páris, április 29. Valaha egyszerű volt a parlamenti élet — mondotta lassan, szürkülő szakállal simítva Henry Guernut. — Két párt volt: szabadelvű és konzervatív. Azóta alaposan megváltozott a dolgok színe és legfőbb ideje, hogy rehabilitáljuk a „konzervatív“ elnevezést. Mi, szabadelvű demokraták, mindnyájan konzervatívok vagyunk egyszersmind, amennyiben konzerválni akarjuk a demokráciát, konzerválni a nép önrendelkezési jogát és a népkaraton nyugvó parlamentarizmust. Mert azon az igazságon nem változtatott a változó idő, hogy

egyellen helyes kormányzati rendszer a demokrácia és annak egyellen lehető formája, a parlamentarizmus.

A parlament kivénült.

Mindamellett látjuk, hogy a fascizmus és bolsevizmus, a demokráciát és a parlamentet tagadó két rendszer egyre új meg új országokra terjed át. Ez az egy tény már egymagában is bizonyítja, hogy a parlamentarizmus válságba jutott.

Mi, franciák, szeretünk mindig exakt fogalmakkal dolgozni, ezért ne vegye rossz néven, ha kissé szeme közé nézek ennek a világhízársnak is. Mi vajjon a „válság“?

Válságba jut valamely intézmény, mikor nem áll többé összhangban az élet körülményeivel.

Ez történt a parlamentarizmussal is.

A mai parlamentarizmus úgy 1815—30 körül formálódott ki és jegecsedet meg; abban az időben öt-hat évig eltartott egyazon nő divat, mikor a leggazdagabb nő sem vásárolt minden esztendőben új krinolin, s mikor ennek megfelelő tempóban változtak a politikai divatok is. Lassabb volt általában az élet ritmusa. Nemcsak egy-egy krinolin tartott el öt esztendőig, hanem egy kormány is. A kormányzatnak mindössze két ága volt: a törvényhozás és a közigazgatás, s ez is úgy ment, hogy a parlament, amely beírta két párttal, a „haladó“-val és a „maradi“-val, hozott, ha sok, 30 törvényt évente. Ma a kormányzathoz tartozik a börze is, a közgazdaság, a nagyipar is, a szociális kiegyenlítés tudománya is és számtalan egyéb. A francia parlamentnek vagy két tucat pártja marakszik egymással évente meghozandó 3000 törvény felett. Még a végtelenségig folytathatnám a párhuzamot, de azt hiszem, ennyiből is világos, hogy a ma problémáit a legnap primitív parlamentjével többé megoldani nem lehet. Ez a parlamentarizmus krízise. És ha ezen nem segítünk rövidesen, ha a parlamen-

teket nem adoptáljuk a változott viszonyokhoz, akkor a demokráciának és a parlamentarizmusnak valóban befellegzett, akkor megérett — helyesebben meg-

rothadt — a világ a fascizmusra vagy a bolsevizmusra, mely mindkettő egyaránt a reakciónak, az autokraciának egy meg sem igen újított válfaja.

Hogy reformáljuk a parlamentet?

Hogy segítünk ezen? A hiba szerintem nem a parlamentarizmus elvi alapjában vagy összetételében, hanem a munkamódszámban rejlik. A demokráciának lényege az általános, titkos választói jog: azon nem szabad változtatni. Es azt sem tartom fontosnak, hogy a parlamentben munkások és munkaadók, meg közgazdasági szakértők üljenek. A hiba másutt van.

Vegyük egy konkrét példát. Mondjuk a lakástörvényt. A Loucheur-törvényt melyet benyújtottak hónapokkal ezelőtt és amely istentudja, mikor fog törvényerőre emelkedni s mily tökéletlen lesz akkor is, negyven egynéhány szakaszból áll, ahhoz az egyes képviselő urak hozzászónokolnak kétszázegynéhány módosítási javaslatot, azt mind meg kell tárgyalni, háromszor meg kell vitatni, fel kell küldeni a szenátusba, meg a bizottságokba, mindenki hozzászól, aki a legkevesebbet is ért belőle. És ez így megy a lex Loucheurnél ép úgy, mint háromezer más törvénynél évente. Sisiphusi munka. Pedig, hogy a törvény minden technikai részletét az egész népképviselet izzadja össze, az a demokráciához egyáltalán nem tartozik. A népképviseleti elv egyszerűen annyi, hogy a nép megválasztott képviselői minden iniciatíva és minden döntés: az alfa meg az omega. Mennyivel egyszerűbben oldódna meg például az egész lakásprobléma, ha a parlament szótöbbséggel kimondaná a lakástörvény, szükséges voltát és megszabná az alkotandó törvényjavaslat elvi alapvonalait. Azután a javaslatot kiadná a megfelelő szakbizottságoknak, mely ez alapon elkészítené a törvényt és vissza benyújtaná a Háznak, amely azt többségi szavazattal elfogadhatja, elvetheti vagy visszaküldheti a bizottságnak módosítás céljából.

— Szóval — mondtam — mégis csak

Listaválasztás, gazdasági parlament?

— Ezzel szemben — mondtam — mások egész másként látják a parlamentarizmus reformját.

„Igen — felelte Guernut. — Lenin a választórendszer változtatta meg, így lett a parlamentből szovjet. Mussolini viszont az egyes gazdasági ágak szakértőinek szánja a főszerepet, ez a közgazdasági rendi parlament gondolata. Én mindkettőt helytelenítem.

A gazdasági parlament eszméjét nem tartom szerencsésnek. Ha bevisszük a parlamentbe a munkaadók és munkások érdekképviseletét, ezzel bevisszük oda az osztályharcot, megnöveljük az ellentéteket, a kicsinyes párttorzalkodásokat és a törvényhozásból erőművészet lesz. A parlament arbiter legyen az ellentétes érdekű osztályok között, tehát ne azokat magukat vigyük a parlamentbe vitálni. Már csak azért sem, mert a parlament

valami „rendi parlament“: a szakértő-bizottság parlamentje. Mert kikből álltaná ön össze az ily bizottságokat?

Ez — felelte Henry Guernut — más kérdés. Hogy szakértőkre szükség van, az ugyebár kétségtelen. Szakértőkkel dolgozik minden vállalat. A népszövetség is és mint épen most láthatjuk, a jóvátételi nemzetközi tanács is. Kik legyenek hát a parlamenti szakértői tanács tagjai? Némelyek azt mondják: az érdekeltek maguk — tehát az esetben a lakók és a háziurak szindikátusai. Megint mások szerint az államtanács válogatná ki a szakértőket. Én azt mondom: a törvénykészítő bizottság legyen, ami ma, a megfelelő parlamenti bizottság, melyet a parlament választ. De ez a parlamenti bizottság egészítse ki magát ad hoc szakértőkkel minden egyes esetben. Alap maradjon igenis a parlamenti választmány, mert bárhogy próbálják is tagadni, minden törvényhozás alapjában és lényegében politika, sőt pártpolitika: gyakorlati politikuskoknak kell elvégezniük azt. Azon felül minden törvényhozás jogászai szakmunka is, ezért egészüljön ki a parlamenti bizottság az államtanács néhány jogásztárgyával. Természetesen technikai szakkérdés is minden egyes törvény a maga nemében, ezért hívja meg a bizottság az illető szakma érdekképviseleit is. Ha ilyen alapon megreformálnók a parlamenteket, akkor rögtön vége szakadna meddő, értelmetlen vitáknak, az obstrukciónak és más hasonló beteges jelenségeknek, a parlament munkaképessé válna, olesóvá és értelmessé. Még a kormánykrízisek is megkritikulnának hamarosan és a pártpolitika sem dühöngene módfelett, mint ma. Hogy maguk a törvények mennyit nyernének, ha szakértelem alkotná meg őket, azt mondani is felesleges.

Felhívás

Minden helységben létesítünk egy fiókot. Ezért keressük bizalmi embereket (foglakozás mellékes)

fiókvezetőnek

Havi jövedelem 150—200 dollár. Ajánlatokat csak német vagy francia nyelven „Novelty“ jellegű alatt Schuler és Berger hirdetőirodához Bukarest, Strada Eug. Carada 9.

pártot válasszon, hanem egyént. Hisz a listaválasztás valóságos biztosíték arra nézve, hogy igazán értékes elem a parlamentbe még csak véletlenül se juthasson bele! A genie nem visel pártuniformist, a nagy államférfi mindig rossz pártférfi: az nem tud maga mögé pártistát állítani. Mellékesen még hozzátehetném, hogy a listaválasztás a nagy és szélsőséges pártoknak prémiumot ad és a kiegyenlítő közepes csoportokat kipszítja.

A sok párt parlamentje

— Mindamellett — vetém közbe — a kerületi, egyéni választáshoz való visszatérés óta sincs a francia parlamentben egységes többség, sőt az egész ház számtalan apró pártcsoportokra szakadt. És ezen az ingatagságon nem hiszem, hogy az ön által ajánlott reform segíthetne.

„Nem is kell! — felelte a politikus. A régi idők klasszikus módszerét: a két nagy pártot, mely az uralomban négy vagy öt évenként felváltja egymást, a mai bonyolultabb élet és politikai viszonyok meg sem bírják. Ez a klasszikus parlamenti váltogazdaság minden négy-öt évben megismétlődő óriási rázkódást jelentett valahányszor a wigh-ek ültek a tory-k helyére vagy viszont. A mai állam szászréti és fokozottan érzékeny gazdasági szervezete feltétlenül törekmenne e periódikus földrengésekbe. Ezzel szemben a sok kis párt és a fokozatosan változatható csoportkoalíciók biztosítják a csendes, fokonként való átmeneteket, nagyobb rugalmasságot adnak a kormányzás gépezetnek, mely így ugyszólván naponta alkalmazkodhatik minden egyes kérdésben külön-külön a nap követelményeihez. Ha a fent eszelt módon visszaadjuk a népképviselet szabadságát és munkabírását, akkor a sok kicsiny párttól nem kell tartanunk...”

— Jó emésztésünk lesz, ha reggelenként éhgyomorral egy fél pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet iszunk. A táplálkozási zavarok szakorvosai általánosan dicsérik a Ferenc József vizet, mert ez a gyomor és a belek működését előmozdítja, az epetikérisztást fokozza, az anyagcserejét megéli: kiti és a vért felfrissíti. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Rakett

ujdonságok!

Cochet
S. A. I. L.
Hazell

Világmarkák!!

Sportszerű!

Jó!

Olcsó!

Schuster Emil
Cluj.

Arjegyzék szermentve.

Hirdessen az Uj Keletben

Butor

vásárlás bizalom dolga

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre (Tg. Mures) és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktárait.
Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann

zongora és pianinó

gyárak képviselete.

Hiteles, képes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Ha minőségre is súlyt helyez, követeljen

Dreher--Haggenmacher sört

Ked
Szombat
kamaraest
házbau
drámai
vej. Az es
Kelet fős
lógussal,
az Uj Ke
tálylya
taktusac
ufán köve
ferfikorus
 régi zsidó
Eisikovics
zikus tar
Wojtylasy
képességei
teken, há
a közönsé
dr. Bródy
Honka m
bailet z.
Piri balle
számmal
nyerke je
leiben Pa
Elza, Sár
Nagy I. di
Kis Annu
és Dufek
cióval. Na
Hattyu ha
cot, teltet
Máj-ás
gedüszám
ról és vir
Leopold e
lozsvár le
Hajnal G
Ben Am
amü. Zár
az első k
Kemény I
kó Ferenc
hidy Adri
meny Lás
zoka* a
zór életéb
Egy másit
lesz csap
Ferenc és
ban kitün
ban hálás
és a tónel
Az este
száma Be
ciája, kiv
aki a Ra
frenetikus
elő K-zi
ciklusána
Az Uj K
László ál
kivül szel
közönség
A zene
Miklos és
fogastala
Balázs S
Imre Sár
kintessel
3 da
SZ
1
Me
Zs
Eis
Kap

Az Uj Kelet Kamarasestélye

Szombaton este zajlott le az Uj Kelet kamarasestélye a kolozsvári Magyar Színházban számos műkedvelő és a színház drámai rendezőjének közreműködésével. Az estélyt dr. Marton Ernő, az Uj Kelet főszerkesztője vezette be rövid prólogussal, amelyben azt hangoztatta, hogy az Uj Kelet szerkesztősége ezzel az estélyvel az olvasóközönségével való kontaktusát óhajtozza szorosabbá tenni. Ezután következett az estély első száma, a ferfikórus, amely nagy hatást kejtett két régi zsidó dal előadásával. A kórust Eiskovits Miksa, ez a lelkes fiatal muzsikusi tanította be és dirigálta. A kis Wajdassy Elvira, az Opera tagja, akinek képességei lassan tulaónak a helyi kerekében, három táncával ejtette ámulatba a közönséget. Az estély másik táncszáma dr. Bródy karn. által dirigált és Várady Ilonka művésznő által betanított keleti balet szintén nagy hatást kelte. Vas Piri baletnövendék, aki egy külön táncszámmal is kedveskedett, nagy reményekkel jogosító táncművésznő. A baletben Pap Nusi és Aranka, Berkovics Elza, Sándor Jolán, Sándor Margit, Nagy Edit, Széplaki Margit és Rózsika, Kis Annus, Tulik Emma, Szabó Ilonka és Dufek Rózi szerepeltek nagy ambícióval. Nagy Dalma baletnövendék a Hatyu halála címmel adott elő egy táncot, tehetségesen.

Más Edit hegedűművésznő két hegedűszámmal abszolút művészi készségről és virtuozitásról tett tanúságot. Löwi Leopold ezuttal is beigazolta, hogy Kolozsvár legjobb énekesei közé tartozik. Hajnal Győző két kis dallal aratott sikert. Ben Aminak a Herzl párisi éjszakája című drámájában, amelynek különösen az első képe váltott ki nagy hatást, Kemény László, Mihályffy László, Hoykó Ferenc, Mészáros, Tóth Elek, Székely Lidy Adrien, Benes Ilona jártak. Kemény László drámaiban jelen vette meg azokat a pillanatokat, amelyekben a vézer életében a nagy fordulat beállott. Egy másik egyfelvonásban, a „Braun ki lesz csapva” című bohózatban Hoykó Ferenc és Lantos Béla nyújtottak valóban kitünő alakítást. Ebben a kis darabban hálás szerepre talált Mészáros Béla és a tehetséges Csengeri Ica.

Az estély egyik legnagyobb hatású száma Balázs Samu, a nagy intelligenciájú, kiváló színművész szavallata volt, aki a Rapsodie chaotique előadásával frenetikus sikert ért el. Finoman adta elő Keszilay István Szanatórium című ciklusának egyik versét is.

Az Uj Kelet szerkesztőségéből Salamon László állott a pódium elé, akinek rendkívül szellemes Einstein-konferanszán a közönség sokat mulatott.

A zene és táncszámokat dr. Bródy Miklos és Fekete Lázárné látták el kifogástalan zongorakísérettel. Az estélyt Balázs Samu színművész konferálta és Imre Sándor a tőle megszokott körültekintéssel rendezte.

3 darab nagy fürdő lyukas
szappan
1 darab NOSEDA-tartóval
100 lei
minden szaküzletben.

Most jelent meg
Zsidó dalok
Eiskovits Miksa
szerzeményei
Kapható az „UJ KELET”
könyvosztályában.

A „Viitorul” szerint nem becsületes dolog államsegélyt adni a kisebbségeknek

(Bucuresti-Bukarest, április 29. Az Uj Kelet tud.) A Viitorul ma egy rendkívül durvahangu támadó cikket közöl a kormány ellen a kisebbségi államsegély kérdésével kapcsolatban. A liberális

lap cikkében azt a sértő megjegyzést tette, hogy a kormány becsületesebb célokra is felhasználhatta volna ezeket az összegeket, mert semmi értelme sincsen annak, hogy a kormány pénzzel alimen-

tálja a kisebbségi iskolákat azért, hogy ezek az iskolák ezeknek az összegeknek segítségével még jobban izgathassanak a román Jamesze ellen.

Charles Rist megcáfolja a liberális rémhíreket

(Bucuresti-Bukarest, április 29. Az Uj Kelet tud.) Megírta az Uj Kelet, hogy a liberális párt gazdasági rémhír terjesztésével igyekszik aláaknázni a kormány helyzetét. A napokban Charles Rist stabilizációs biztos Párisba utazott. Rist párisi utazását a liberálisok újra

rémhír terjesztésére használják fel, azt a hírt terjesztik, hogy Rist azért utazott Párisba, mert nem látja a leromlott gazdasági helyzetben a stabilizációt biztosítottak.

Az Adeverul a híresztelések megcáfolására intervjut közöl Risttel, amely

szerint nincs szó a stabilizáció veszélyéről. Rist kijelentette az Adeverul munkatársának, hogy Romániát elhalmozák külföldi ajánlatokkal, amelyek már egymagukban is garantálják a stabilizációt, de a stabilizációt semmiféleképpen veszélyeztetve nincs.

Május 10-ike után sor kerül a kormány részleges átszervezésére

Alevra kiválik a kormányból. Megszűnnek a tartományi minisztériumok

(Bucuresti-Bukarest, április 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány részleges átszervezésének kérdése, amely hetekkel ezelőtt élénken foglalkoztatta a politikai köröket, most újra napirenden van. A bukaresti lapok jelentése szerint május 10-ike után Alevra tábornok minden körülmények között kiválik a kormányból. De nemcsak a közlekedésügyi

tárca, hanem a munkaügyi tárca is megürül, mert befejezett tény, hogy Petrescu Comnen helyett Raducanu lesz a berlini követ. A közlekedésügyi tárca legközelebb jelöltje Joanitescu, Lugosanu és Camaresescu. Amennyiben azonban Joanitescu hajlandó volna elvállalni a munkaügyi tárcát, úgy a közlekedés-

ügyi tárcát továbbra is Madgearu tartja meg, amelyek így két tárcája lesz. Ezzel egyidejűleg sor kerül az erdélyi, bánáti, bukovinai és besszarabiai minisztériumok megszüntetésére, mert a közlekedési reform életbelépésével automatikusan megszűnnek a tartományi minisztériumok.

Boila Romulus nagy expozéja a közigazgatási törvényjavaslatról a tegnapi prefektusi értekezleten

(Cluj-Kolozsvár, április 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vármegyei prefekturán szombat délután négy órakor megtartották az erdélyi vármegyei prefektusok ankétját, melyen dr. Vajda Sándor belügyminiszter nagyszabású beszédet mondott. A belügyminiszter különösen a kisebbségi kérdéssel foglalkozott részletesen és a gyulafehérvári jubileumi ünnepségek kérdésében is nyilvánosságra hozta a kormány álláspontját.

A liberális sajtó — kezdte beszédét Vajda Sándor — sokat foglalkozott a balázsfalvi levante ünnepségekkel. A sajtó fascista szervezkedésnek állította be a levanteegyesület megalakítását, holott az nem szolgál egyéb, mint a rendfenntartást, melyre inkább akarjuk felhasználni a román intellektuális fiatalokat, mint a csendőrséget.

A külföldön nagyon is elterjedt a híre annak, hogy Romániában csak ostromállapottal lehet kormányozni.

Mibe akarjuk bizonyítani, hogy a román nép fegyelmezett és hazafiasságában maga is fenn tudja tartani a rendet az országban.

A másik kérdés, amiről beszélni kell, a gyulafehérvári jubileumi ünnepség kérdése, mely körül már régen nagy viták folynak a sajtóban. A nemzeti parasztpárt kormányrajutásának első perciben már megadtam az utasításokat arra vonatkozólag, hogy a kisebbségekkel mindenütt udvariasan bánjanak. Eleinte voltak panaszok a kisebbségek részéről a hatóságok ellen, de ezek már megszűntek, s így nem tudom megérteni, miért kisorslik meg most a magyarok, hogy Gyulafehérvár körül kellemetlen atmoszférát teremtsenek.

Mi speciális meghívót az ünnepségekre nem bocsájtoztunk ki. Így a magyar pártot sem hívtuk meg a jubileumra, mert ilyen ünnepségekre pártokat meghívni nem is szokásos.

Mindazonáltal fentartom azt a kijelentésem, amit annakidején a sajtó közölt: minden kisebbséget szívesen látunk az ünnepségen, jöhet mindegyik kisebbség anélkül, hogy meggátolnánk népi viseletének kidomborításában. Jöhetnek a magyarok, németek, bulgárok, oroszok stb., a román nép szívesen látja őket, mert ez az ünnep az egész ország ünnepe akar lenni.

Vajda beszédének elhangzása után a prefektusok szólaltak fel. Elsőnek Vescean marosmegyei prefektus beszélt, aki a városok autonómiája ellen foglalt állást és azt a kijelentést tette, hogy a városok autonómiája magával hozza a kisebbségek előnybejutását a románokkal szemben, mert az erdélyi városokban a lakosság többsége kisebbségi.

Dr. Cimponeriu kéri a közigazgatási tisztviselők elmozdíthatatlanságát törvé-

nyesíteni. Iacoboviciu professzor és Popa Adara felszólalásai után Vajda zárószavaival ért véget az ankét.

Vasárnap folytatódott az ankét, amelynek során Boila Romulus egyetemi professzor, a közigazgatási törvényjavaslat egyik szerkesztője rendkívül érdekes, nagyszabású expozét tartott a tervezetről. Boila profszor mindvégig feszült érdeklődés közepette részletesen ismertette mindazon okokat és alapelveket, amelyek a javaslat megalkotásánál szem előtt tartott, majd kimerítően foglalkozott az új javaslat minden egyes elvi pontjával. Ezután igen érdekes vita indult meg, amelynek legnagyobb érdekessége, a közismerten liberális Onisor professzor felszólalása volt, aki dicsérte a javaslatot.

<p>SELECTMOZGÓ Megérdemelt sikerrel folytatta Therese Raquin dráma bemutatását, ZOLA hasonnevű regénye nyomán, főszerepben: Adalbert v. Schlettow Monopol Filmcentrala.</p>	<p>URANIAMOZGÓ Cirkuszvarázs (Artisták) dráma a cirkuszbohócok életéből. — Cím-szerepben: Werner Fuetter, Mary Johnson Monopol Filmcentrala.</p>
--	---

MOST JELENT MEG!
Dr. ROHN HILBEL: A palesztinai kolonizáció
Az első magyar nyelvű könyv, amely rendszeresen összefoglalva ismerteti:
A palesztinai kolonizáció ötvenéves történetét;
a palesztinai kolonizáció módszereit, társadalmi és személyi tényezőit;
a kolonizáció közgazdasági és politikai problémáit.
Ára 60. lej. — Megrendelhető: Az Uj Kelet könyvosztályában.

ás
nk egy főkot,
mbereket (fog-
es)

tőnek
20 dollár.
vagy francia
jellege alatt
er hirdető iro-
Eug. Carada 9.

egyént. Hisz a
biztosítók arra
es elem a parla-
túl se juthasson
partuniforlist,
ig rossz part-
mögé partlis-
nég hozzátehet-
tás a nagy és
remiumot ad és
ortokat kipusz-

irt parlamentje
ém közbe — a
shoz való visz-
ria parlament-
t az egész ház
ortokra szaka-
lagságon nem
ajánlott reform

a politikus. A
lszerét: a két
ralomban négy
tia egymást, a
politikai viszo-
Ez a klasszikus
minden négy-
riási rázkódást
vigh-ek ültek a
szont. A mai
ottan érzékeny
étlenül tönkre-
rengésekbe. Ez-
rt és a fokozat-
esoportkoalíciók
onként való át-
almasságot ad-
etnek, mely így
kahnazkodhatik
külön-külön a
a fent esettől
képviselést szá-
akkor a sok
artanunk...

ha reggelen-
pohár termé-
keserűvizet
zavarok szak-
rik a Ferenc
omor és a be-
a, az epekvá-
eserét megéle-
Kapható gyógy-
a és fűszerüz-

akett
onságok!
bchet
A. I. L.
azell
gmárkák!!
rtszerű!
! csó!
ister Emil
Cluj.
Keletben

Angol nyelven kiadták Mussolini regényét, amelyet szocialista és antiklerikális korában írt Olaszország diktátora

London, április 29. A londoni könyvkereskedések kirakataiban néhány nappal ezelőtt új könyv jelent meg, amelyet óriási érdeklődéssel fogadtak és sokszoros árszárral értékesítettek. A könyv címe: „The Cardinals Mistress”, magyarul: „A kardinális barátnője”. Már a címe is csábító és sokakat sejtet. Tartalmában nem csatlakoznak a kíváncsiak. A könyv tulajdonképpen érdekességét azonban nem ez a körülmény, hanem az a tény adja meg, hogy a szerzője nem más mint — tessék megfogódzkodni — Benito Mussolini. Igen: Benito Mussolini. És pedig az a Mussolini, aki nem mint író, hanem mint politikus, mint Olaszország diktátora közismert.

Volt idő, amikor Mussolini azzal foglalkozott, hogy regényeket írjon. Egyszer — nem is olyan régen — szocialista volt Mussolini. Sőt, mi több: baloldali szocialista. A már magábanvéve is nagyon radikális olasz szociáldemokrácia radikális szárnyához tartozott. Ezerkilencszázkilencben Mussolini Trientben élt, ahol egy szakszervezeti titkárként és munkatársaként a „La Vita Trentina” című szocialista folyóiratnak. Ebben a folyóiratban jelent meg a regénye, amelynek a következő címe: „Claudia Particella, l'amante del Cardinale.” A címet még a következőképpen egészítették ki: „Grande romanzo dei tempi del cardinale Emanuel Madruzzo.”

Mussolini szocialista volt, meggyőződéses szocialista és szocialista meggyőződését ebben a regényben is kifejezte. Megemlékező hangon írt az egyházi és a lelkészekről, különösen a hierarchia magas méltóságairól, leleplezte magánéletüket, ledérszűkítet, szerelmi kalandjaikat. Madruzzo bíboros méltó partnere volt a reneszánszkorabeli pápának, méltó tagja annak a lelkészi karának, amely semmitől sem adta fel a legnagyobb lelki nyugalmat gyilkol, meg keresztül holttesteken. Madruzzo mint utálatos kéjencet, mint korrupt bíborost festette és szerelmi kalandjai súlyos vádak voltak az egész lelkészi kar ellen, mert Madruzzo bíboros nem egyénné, hanem az egész papság reprezentánsának számított.

Annakidején, 1909-ben, a viszony Olaszország és a Vatikán között még nem volt szabályozva, az olasz nép hívő volt ugyan, de nem vallásos és Mussolini regényét nagy lelkesedéssel olvasta. Mussolini már be akarta fejezni a regényt, de a kiadó felszólította, hogy írjon még néhány fejezetet hozzá, mivel sokszor olvasó csak azért vásárolta a lapot, hogy a papságot kigunyolják, pellengére állítsa regényét olvashassa. Ha a regényt befejezték volna, akkor sok előzetes lemondta volna a lapot. Ennek nem volt szabad bekövetkeznie. És Mussolini folytatta a regényt, tovább írta súlyos vádjait a papság, a katolikus egyház ellen.

Miután óriási feltűnést keltett és a szerzőnek hírnevet szerzett volt, a regény végre véget ért. Mussolini elküldte Trientből. Jött a háború és Mussolini kezélt megváltozni. A radikális szocialistából, a háború elleneséből jobboldali szocialista lett, aki a háborút és a nacionalista eszméket hirdette. Lassankint teljesen elhagyta a szocialista elhatározást és a nacionalisták táborába lépett át. Egyre inkább eltávolodott jobbfelé és végül a feketeingesek vezére lett, akik nyolc évvel ezelőtt a Rómába való bevonulás alkalmával Olaszország diktátorává választották. Azóta Mussolini vallásos is lett, ma az istenben és nagyon jól ki tud járni az ő földi helytartóival. Sőt politikai megfontolások arra késztették őt, hogy a Vatikánnal, amely ellen egykor oly hevesen küzdött, kiegyezzen és Olaszország meg a Vatikán között az egyházi állam helyreálljon révén teremtsen békét. Ugyanaz a Mussolini, aki valamikor Madruzzo bíboros aljasságának és kalandjainak megírásával az egész magas papságot akarta fel-

lemezni, ma ugyanezekkel a papokkal tárgyal és lehetővé teszi nekik hatalmi pozícióik megerősítését, kiépítését, csak azért, hogy a maga hatalmi pozícióját megtarthassa. Az egyház egykori ellenségéből annak legjobb szövetségese lett, Mussolini a fascizmus érdekében kifejtett tevékenysége közben teljesen elfelejtette, hogy valamikor ő is szocialista volt. Sőt nemcsak, hogy elfelejtette, hanem ma az elkeseredetlenség izzó gyűlöletével üldözi a szocialistákat. Elfelejtette, hogy valamikor szembenállt az egyházzal, hogy támadta azt és annak képviselőit. Ma ugyanezeket az egyházi méltóságokat segíti és népszerűsíti őket. Régen elfelejtette, hogy 1909-ben — tehát alig 20 évvel ezelőtt — egy regényt írt: „Claudia Particella l'amante del cardinale” címen. Ha ma jelenne meg Olaszországban egy ilyen regény, akkor Mussolini volna az, aki a cenzura egész erejével nyomná el a regényt, a megjelent könyveket elpusztíttatná és a szerzőt kényszermunkára küldené. Mussolini-nak 1909-ben írt regénye Mussolini mai litáliájában ép oly kevéssé jelenhetik meg mint ahogy egykori, szocialista lapokban írott cikkeinek utánnomása is tilos. Igazán páratlan ironiája a törté-

Fölényes többséget szerzett az askenázi-párt a szatmári választásokon

Guth Sándor lett a hitközség elnöke. A választás a besz-din határozatainak megfelelően folyt le, de a Freund-párt nem vett részt a választáson

Szatmar-Szatmár, április 29. Az Uj Kelet tud.) Szokatlan izgalmak közepette zajlott le vasárnap Szatmáron a hitközségi választás. A Freund-párt ez alkalommal is következetes volt önmagához és a bukástól való félelmében nem vett részt a választáson, amely pedig a legkifogástalanabb és legkorrektebb keretek között folyt le.

Ismeretes, hogy a besz-din ítéletével a hitközségi választásra vonatkozólag úgy rendelkezett, hogy azt egy a mindkét pártból álló négy-négytagú vegyesbizottság, semleges elnökkel az élén, vezesse le. A besz-din előtt megállapodás is történt a tagok személyében, a vegyesbizottság elnökekül pedig mindkét párt közös beleegyezésével Csengeri Mayer Sándort jelölték ki.

Annak ellenére, hogy ez a határozat ellenkezett az interimáris bizottság megbízásával, azonkívül a besz-din ítélete nem is volt megindokolva, mégis a béke kedvéért az askenázi párt hosszúságos vita után elfogadta a besz-din, illetőleg a halmi főrabbi rendelkezéseit a vegyes választási bizottságra vonatkozólag és a választást a Freund-párttal közösen cholhamoéd első napjára, vasárnapra tűzték ki, amint az a hitközségi választásoknál, ősidőktől fogva szokásos.

A Freund-pártnak nem kell tisztázni a választást

Időközben a Freund-párt meggondolta a dolgot. Nyilván tartott attól, hogy a szabályszerű választáson nem tudja elkerülni a nyílt és csúfos vereséget. Előbb különböző eszközökkel Csengeri Mayer Sándort igyekezett arra bírni, mondjon le az elnökségről, vagy legalábbis halasztassa el a választást, holott maga a besz-din is úgy rendelkezett, hogy Csengeri Mayer Sándor elnökletével cholhamoéd első napján okvetlenül vezessék le a választást. Mikor ez a kísérlete nem sikerült, igyekezett összehárosolni a választási cédulákat, hogy kisebbség a többség számbeli eredményét. Azt hitették el egyes szavazókkal, akik a választási igazolvány-rendszerhez nem voltak hozzászokva, hogy a hitközségi párt győz nélkülük is és adják el pénzért igazolványukat. Ilyen módon tekinthetetlen számú választási igazolvány jutott Freundék birtokába.

Míg titokban ilyen aknamunkát végeztek, addig nyíltan különböző követelésekkel igyekeztek a választási bizottságnak működését elgáncsolni. Szombat este újabb feltétellel állottak elő és kijelentették, hogy csak akkor hajlandók résztvenni a választáson, ha bizonyos százhatalvan szavazatot megemmisít a bizottság. Ennek a százhatalvan szavazónak a kérdése már eddigél is sok port vert fel. A hitközség vezetősége ugyanis még a múlt évben felvett százhatalvan új tagot, akiket szabályszerűen le is értesített megadótatásukról. A Freundpárt azonban az emlékezetes első rabbitvá-

lasztás idején fel se vette ezeket a listába, helyettük különböző szavazási joggal nem bíró hitközségi segélyben részesülőköt írtatott be a listába. Most a besz-din ezzel a kérdéssel is foglalkozott és a vitás százhatalvan tagnak a választási listába való felvételét elrendelte. A Freund-párt most ezt a besz-din által is

elismert jogot akarta újra visszássá tenni Szombat éjjel hoszu és elkeseredett vita folyt a kérdésről, végülis vasárnap reggel a hitközségi párt, illetőleg Csengeri Mayer Sándor, a vegyesbizottság elnöke, úgy határozott, hogy ezt a százhatalvan szavazatot is feladozza, csak vegyen részt mint a két párt a választáson.

A vasárnapi választás

Ilyen előzmények után virradt a szatmári hitközségre a döntő vasárnap. Reggel kilenc órára volt kitűzve a választás megkezdése. Mielőtt a hivatalos formalitásokat megkezdtek volna, Csengeri Mayer Sándor hivatalos formában is átűzent Freund Chajimnak, hogy eláll a százhatalvan szavazattól, csak vegyenek részt a választáson. Ekkor azonban már nyilvánvaló volt, hogy Freundék csak ürügyet kerestek arra, hogy a választáson ne kelljen résztvenniük, ami nyílt bukásukat jelentette volna. A kora reggeli órákban már halomszámra osztogatta a Freund-párt a rópcédulákat, a melyben felszólították a szavazókat, hogy ne vegyenek részt a választásokon és denunciólták Csengeri Mayer Sándort is, akit pedig ők maguk ajánlották a besz-dinnek. Mayer Sándor elnök még kétszer szólította fel Freundékat, hogy vegyenek részt a választáson, Freundék válasza azonban csak háromnegyed tizenegy órakor érkezett meg azzal, hogy semmi szín alatt sem vesznek részt a választáson és kéri az elnököt, hogy halasztassa el a választást. Amikor Csengeri Mayer Sándor látta, hogy sehogysem tud boldogolni, kijelentette, hogy a Freund-párt nélkül is megtartják a választást. A pódiumon Feldmann József, Spiegel Dávid, Guth Sándor, Weisz Salamon, Mayer József és Grosz Dávid választási bizottsági tagokon kívül Csengeri Mayer Gyula és Davidovits Armin hitközségi jegyző, a pódium melletti asztalnál dr. Borgia József ügyvéd, dr. Csengeri István közjegyző és dr. Stern Mór ügyvéd foglaltak helyet, míg Csengeri Mayer Sándor elnök a pódium előtti urna mellett helyezkedett el.

Kifogástalan objektivitással folyt a választás

Az elnök, miután kivette a választási bizottság tagjaitól a fogadalmat, ugyanazt a fogadalmat ő maga is letette a bizottság legidősebb tagjának, Mayer Józsefnek a kezébe. Ezután felkérte dr. Csengeri István közjegyzőt, hogy saját pecsétjével pecsételje le az üres urnát. A formalitások után rendkívül ellenőr-

lemnek. Mussolini regénye néhány nappal ezelőtt az angol könyvpiacra jelent meg és nagy feltűnést keltett. A könyvet szinte kitépik a kereskedésekből és mindenki gyorsan el akarja olvasni, mert — sohasem lehessen tudni — Mussolini találhat utat és módot arra, hogy a saját regényének — amelynek szerzőségét ma nem akarja elismerni — terjesztését meg akadályozza. Olaszország és Anglia között szoros baráti viszony van és nagyon lehetséges, hogy politikai megfontolások, az „izgató iratok” elnyomására amúgy is hajlamos tényezőket, egy vagy más formában a könyv eltitkosására fogják bírni. A regényt Mussolini szívesen hajlandó baráti szolgálatakat ten-

elismert jogot akarta újra visszássá tenni Szombat éjjel hoszu és elkeseredett vita folyt a kérdésről, végülis vasárnap reggel a hitközségi párt, illetőleg Csengeri Mayer Sándor, a vegyesbizottság elnöke, úgy határozott, hogy ezt a százhatalvan szavazatot is feladozza, csak vegyen részt mint a két párt a választáson.

A választás már javában folyt, amikor két kurir levelet hozott a halmi főrabbitól. Csengeri Mayer Sándor kijelentette, hogy bármit is tartalmaz az a levél, a választás utáni ki sem bontja, mert a választást már megkezdte. Pélőra sem telt el, amikor dr. Doros közjegyző nyitott be a választási tercsét, aki hivatalos felszólítást hozott a Freund-párttól. Freund Chajim hivatalos közlik a halmi főrabbi, aki a választást betiltotta és felszólítja az elnököt, hogy szüntessék be a választást. Az elnök kijelentette, hogy a déli órákban fognak tárgyalni a kérdésről, a szünet alatti tárgyalásokon a Freund-párt képviselője ragaszkodott a választás felfüggesztéséhez az elnök ezel szemben újra felszólította a Freund-pártot hogy jöjjenek ők is az urnák elé. Mikor erre a Freund-párt újra csak nem volt hajlandó, Csengeri Mayer Sándor érélyes formában kijelentette, hogy nem tárgyal tovább mert semmi okot sem lát fenforogni, ami alapel szolgálhatna a választás felfüggesztéséhez. Ő nemcsak az alapszabályok összes követelményeit tartotta be precízen, de a besz-din ítéletét is a legmesszebbmenően respektálta. Sőt azon is túl ment, amikor a listába a besz-din által felvett százhatalvan tag szavazatát is mellőzte. Ezzel a tárgyalások megszakadtak.

Kurir jön Halmiból

A választás már javában folyt, amikor két kurir levelet hozott a halmi főrabbitól. Csengeri Mayer Sándor kijelentette, hogy bármit is tartalmaz az a levél, a választás utáni ki sem bontja, mert a választást már megkezdte. Pélőra sem telt el, amikor dr. Doros közjegyző nyitott be a választási tercsét, aki hivatalos felszólítást hozott a Freund-párttól. Freund Chajim hivatalos közlik a halmi főrabbi, aki a választást betiltotta és felszólítja az elnököt, hogy szüntessék be a választást. Az elnök kijelentette, hogy a déli órákban fognak tárgyalni a kérdésről, a szünet alatti tárgyalásokon a Freund-párt képviselője ragaszkodott a választás felfüggesztéséhez az elnök ezel szemben újra felszólította a Freund-pártot hogy jöjjenek ők is az urnák elé. Mikor erre a Freund-párt újra csak nem volt hajlandó, Csengeri Mayer Sándor érélyes formában kijelentette, hogy nem tárgyal tovább mert semmi okot sem lát fenforogni, ami alapel szolgálhatna a választás felfüggesztéséhez. Ő nemcsak az alapszabályok összes követelményeit tartotta be precízen, de a besz-din ítéletét is a legmesszebbmenően respektálta. Sőt azon is túl ment, amikor a listába a besz-din által felvett százhatalvan tag szavazatát is mellőzte. Ezzel a tárgyalások megszakadtak.

Hétszáznegyvennyolc szavazat

Délután három órakor folytatták a választást. A Freund-párt egyetlen tagja sem jött el a választásra, ehelyett óráról-órara újra rópcédulák özönével árasztották el az utcákat. A választási teremben pedig példátlan lelkiismerettel és példátlan objektivitással vezette Csengeri Mayer Sándor a választást. A

Már csak 16 napig válthatja meg a sékelt

Kedv...
legkisebb...
egy harm...
semmisít...
vasó vála...
nem tudt...
előtt szá...
mig este...
dött és C...
vassziszt...
vazatok...
adták 77...
vénytele...
748 szava...
mellékel...
A meg...
következő...
Grosz Dá...
Ede, Gon...
Schönber...
mann Józ...
nácósok: ...
Frankl M...
Freund S...
mann Ad...
valamint...
viselőtest...
A válas...
zemében...
a 748 érve...
juk a me...
párt köve...
160-at ug...
zat esett...
Ezek a s...
ban bizom...
enyező k...
ve arról...
párti szav...
kai külön...

ed...
be...

A mai...
sága köz...
egészség...
között a v...
Nemcsak...
a vizelet...
vérünk te...
szerepe sz...
a mérgező...
ges anyag...
A hogy...
anyaga 10...
ben. Olyan...
Szóval...
nyagának...
dik és gát...
Normál...
egy gram...
mennyiség...
zavarja eg...
nem ahhoz...
Azonban...
patológiai...
ekből túlt...
az állapo...
mutatja...
és üledéke...
Ilyen es...
ellen, hog...
ségett: az...
küllet reu...
neurálgia...
gítja az U...
par excele...
Az UR...
Élja már...
ben (főleg...
úszásra sz...
vényes en...
lagos kivá...

Stópség...
Hajszálak...
ecs, mitesz...
füstermeme...
vága, ondo...
Murgó"-sz...

Fantasztikus méretű panamák bontakoznak ki a Taar-ügy tanuvallomásaiból

Több állomásfőnök rendes havi pausálét fizetett Coltescunak. A bukaresti vezérigazgatóságnál is megvolt Coltescunak bűnhálózata

(Cluj-Kolozsvár, április 29. Az Új Kelet tudósítójától.) Az elmúlt szerda óta folyó Taar-panama pör mai tárgyalásán szenzációs tanuvallomások hangzottak el s ezzel az egész ügy új fordulatot vett. A vádlottak közül csupán ketten Farkas és Jonasiu tettek beismerő vallomást. Beismerték, hogy több vasuti tisztviselőtől pénzt vettek át, amelyet részben George, részben Barjoveanu vadtottak kezéhez juttattak el. Elismerték, hogy szabálytalanságot követtek el, de kényszerülve voltak erre, mert ellenkező esetben elbocsátották volna állásukból. George és Barjoveanu, valamint a többi vádlottak Parkassal és Jonasiuval szemben kategórikusan tagadták az ellenük felhozott vádakot, bár a tanuvallomások során mind több és több adat halmozódott fel annak igazolására, hogy

az erdélyi vasuti szervezet kebelében a legfantasztikusabb visszaélések történtek.

A tanuvallomások a legsúlyosabb vádak tömegét sorakoztatták fel Coltescu ellen, aki a pör folyamán a panama közép-pontjába került. A tanuvallomások szerint Coltescu számos erdélyi állomásfőnöktől rendes havi pausálét kapott. A pausálék a többi szabálytalanul beszédett pénzzel százezrekre rúgtak és ezeknek az összegeknek egy részét Coltescu saját magának és erdélyi bűntársainak, másik részét pedig a bukaresti CFR vezérigazgatóság személyzeti osztályának juttatta el, ahonnan támogatták a panamákat. A ma délelőtti tárgyaláson elhangzott tanuvallomások azonban

nemcsak Coltescut és a többi vádlottakat érintették, de súlyosan kompromittáltak több olyan állomásfőnököt, akik Coltescunál karöltve jelentős összegekkel károsították meg az államot.

A hétfői tárgyalás

A mai tárgyalás Hosszu üzletvezető ki hallgatásával kezdődött. A tanu elmondta, hogy egy alkalommal névtelen feljelentés alapján vizsgálatot indított Barjoveanu ellen, amely azonban nem vezetett eredményre.

Dunca elnök megkérdezi, hogyan lehet az, hogy amikor szótében hosszabban mindenki a Taar-féle panamáról beszél, nem tette meg a szükséges intézkedéseket a bűnösök leleplezésére. Hosszu üzletvezető válaszában kifejtte, hogy munkája nagyon leköttötte és bizonytalan vadaskodásokkal nem foglalkozhatott.

Radu Alexandru osztályfőnök kihallgatása következett, aki előadta, hogy tudomása volt a kinevezésekkel és áthelyezésekkel kapcsolatos visszaélésekről, mivel hogy ez az erdélyi vasutasok körében már nyílt titok volt. Precíz adatoknak nincs a birtokában.

Sibianu kolozsvári állomásfőnök tanukihallgatása következett. Előadta, hogy a CFR-nél az előléptetések tényleg nem történtek mindig szabályszerűen, sőt szinte ez azonban azzal magyarázható, hogy a rendkívüli előléptetések a CFR-nél folyó romanizálás céljait szolgálták. Sibianu a megvesztegetésekről nem tud felvilágosítást nyújtani.

Szenzációs fordulat

Nagy érdeklődés mellett vette kezdetét Popa Samoila kolozsvári állomásfőnök-helyettes kihallgatása, amely teljesen új fordulatot adott a pernek és a leghihetlenebb vádakot sorolta fel Coltescu ellen.

Popa Samoila vallomása röviden a következőkben foglalható össze:

Coltescu mint a kolozsvári üzletvezetőség személyzeti osztályának főnöke, valóságos bünszövetkezetet szervezett meg, hogy százazrekre rugó illegális jövedelmet biztosítson magának és hogy ezeket a szabálytalanságokat lepleltesse tudja. Minde-

nekeltől a bukaresti vezérigazgatóságnál szerelte meg a szükséges összeköttetéseket,

hogy a panamákat felsőbb támogatás mellett követhesse el és hogy ezáltal fedezze is legyen. Ezután ágenseket tartott, akik áldozatokra vadásztak és akik hatalmas klienturát akviráltak neki.

Több állomásfőnökkel lépett összeköttetésbe, akik, hogy visszaéléseiket Coltescu elősegítse, havi pausálékot fizettek.

Igy például Gerasimat Titus kalotaszegi állomásfőnök havi 40-50 ezer lejű fizetett Coltescunak, hogy annyi vagont bocsásson rendelkezésére, amennyire szüksége van. A tanuk a Gerasimattal kapcsolatos vádakot Pap Gábor bánffyújnyudi vasutas mondotta el.

Merutiu belényesi állomásfőnök is állandó összeköttetést tartott fenn Coltescunál. Egyikben például a Belényes közelében lévő dísznőházalda részére szállított kővér sertéseket sovány sertésekkel cserélte ki és az ilvenképen előteremtett hasznót megosztotta Coltescunál. Horváth állomásfőnök tízezer lejű adott át Coltescunak. Elmondotta még a tanu, hogy Coltescu a marosújvári Solvai művektől százezer lejű vett át különböző szolgálatokért.

Varlan kissebesi állomásfőnök egy ízben jelentést terjesztett Coltescu elé, amelynek egyik lapján súlyosan terhelő adatok szerepeltek Coltescu üzelméire vonatkozólag. A jelentésnek ezt a részét Coltescu egyszerűen kitepte a felterjesztett iratesomból.

Popa Samoila a következőkkel fejezte be tanuvallomását:

Az egész vasuti szervezet meg volt méltéyzve. Az egész személyzet részvételével volt Coltescu által. Az alárendelt tisztviselők kénytelenek voltak rendelkezéseit, bármennyire is immorálisak voltak végrehajtani, mert másképpen felüggesztette volna őket állásukból.

Nemcsak a nagyszámban hallgatóság, de a bíróság is meglepődve hallgatta az érdekes vallomást, amelynek végzetével Dunca elnök a tanuhoz fordult:

Eddig csak köntörfalaztak

Az eddig kihallgatott tanuk csak köntörfalaztak és nem mertek elég nyíltan beszélni. Egyesek felemlítettek, hogy vannak magasállású tisztviselők, akik visszaéléseket követnek el. Mások Coltescu bandájáról beszéltek, amely behálózza egész Erdélyt; de precíz vádakot még senki nem sorolt fel Coltescu ellen úgy mint én, aki tényleg meg tudta határozni névszerint azokat, akikkel karöltve Coltescu szabálytalanságokat követett el.

Chirila Károly tanu kihallgatása következett. Chirila Hosszu üzletvezető titkára és többször tanuja volt. Hosszu és Coltescu közötti éles vitáknak, veszekedéseknek. Egyikben Hosszu ki is utasította Coltescut irodájából, aki később visszajött és bocsánatot kért.

A nap másik szenzációs tanuvallomása következett. Moga Dumitru irodafőnök az elnök kérdéseire a következő tanuvallomást teszi:

Bukarestbe is ment a pénzről

Tudomást szereztem róla, hogy a vasuti tisztviselők állandóan panaszokot, hogy előléptetésük, vagy áthelyezésük esetén a leghihetlenebb zaklatásoknak vannak kitéve. S végül is csak nagyobb összegek kifizetésével érthették

el céljukat. Tudomásom van arról is, hogy

az elsőosztályú állomások havonta százötvenezer, a másodosztályú állomások nyolcvanezer lejű fizettek Coltescunak, hogy az visszaéléseiket elősegítse. Ennek a pénznek egy részét Coltescu Bukarestbe küldte.

Tudomásom van arról is, hogy Coltescu dúsgazdag ember, aki nemrégén Bukarestben házat vett magának.

Mivel bizonyíthatja ezeket a dolgokat?

Tanu: Több nyilatkozatnak vagyok a birtokában, amelyek kézzelfoghatóan bizonyítják vallomásomat.

Farkas vádlott kérdést intéz tanuhoz: van-e tudomása arról, hogy egy ízben Coltescu nevelőjét, aki szabálytalanul kiállított vasuti szabadjeggyel kisserül Bukarestbe, ahol a nevelőnének, Sfantescu vezérinspektornál kellett volna beállania. Továbbá van-e tudomása arról, hogy több vasúti megjeent nája, hogy egyik birtokában kérvényt, a másikban pénzt adjanak át neki, hogy azt George-nak juttassa el.

Tanu: Tudok róla.

Ezután Avram Alexandru hírlapírónak, a Dimineata és Adeverul szerkesztőjének érdekes tanuvallomása következett. Ismeretes, hogy Avram lapjainak hasábjain kíméletlen kampányt indított a Taar-panamában bűnös vasutasok ellen. Avram elmondja, hogy George és Barjoveanu nemcsak Kolozsváron, de vidékre is utaztak, hogy pénzeket panamázzanak Coltescu megbízásából. Több okmány és nyilatkozat birtokában van, amelyekkel alátámaszthatja tanuvallomását. Elmondja, hogy számos fenyegető levelet kapott a panamában kompromittált tisztviselőktől és eszénként nem mert kimenni az utcára, mert attól tartott, hogy megtámadják. Egy ízben betörték a lakásába, hogy a birtokában levő kompromittáló iratokat elalobják. mire ő ezeket az okmányokat kénytelen volt biztonságba helyezni. Tudomása van róla, hogy Coltescu lakásán ennek felesége bonyolította le a legnagyobbstílusú panamákat.

Több jelentéktelen tanuvallomás után Kovács Gizella elmondja, hogy völgyé nyit egy ízben kidobták állásából, mire négyezer lejű adta át neki és ennek segítségével végigéneken sikerült ismét visszakapnia állását.

Sorese vasuti ellenőr tanuvallomása után a tanukat megesketik, majd Tiplea ügyész javaslatára Dunca elnök elrendeli Coltescu, dr. Motu, Bohajtel mérnök és számos vasuti tisztviselő beidézését. A keddi tárgyalás iránt, amikor Coltescu kihallgatására kerül sor, óriási érdeklődés nyilvánul meg.

MEGNYILT!

A Nagyváradi előnyösen ismert GROSZ-féle orvosi kóser étterem tulajdonosa Temesváron a L'oydsor 11. sz. alatt újonnan átalakított, modern higiénisával berendezett udvari helyiségében fiókot nyitott. Olcsó ahonnan! Zakodalmak és bankettek rendezésére alkalmas! - Kóser hűvös MED italok - páskás kávé kapható! Az étterem a gyárvasi Rabbínatus felügyelete alatt áll. Temesvár Llyodsor 11. sz. Nagyváradi Zöldfa-ucca 10.

Hirdessen az "Új Kelet"-ben

Schwartz Menyhért-né-féle ort. zsidó leánynevelő intézet és internátus Oradea (Nagyvárad) Szaniszló-utca 13. szám.

Komoly érdeklődőknek prospektust küld - 30. tanévre.

legkisebb alaki hiba elég volt a szavazólap megsemmisítésére. Ily módon mintegy harminc hitközségi párti szavazatot semmisítették meg. Rendkívül sok szavazó választási igazolvány hiányában nem tudta leadni szavazatát. Az urnák előtt százával vonultak fel a szavazók, míg este kilenc órakor a munka befejeződött és Csengeri István dr. közjegyző asszisztálása mellett hozzákezdtek a szavazatok összeszámlálásához. Eszerint leadták 778 szavazatot, ebből az elnök érvénytelennek nyilvánított 30-at és így 748 szavazattal az askenázi párt, illetve a mellékelt lista győzött:

A megválasztott vezetőség névsora a következő: Elnök Guth Sándor, alelnök Grosz Dávid, főgondnok Mandelbaum Ede, Gondnok: L. Willinger Adolf, 2. Schönberger Henrik, Pénztárnok Feldmann József, Ellenőr Sámuel Ignác, Tanácsosok: Csengeri Mayer Sándor, Frankl Mihály, id. Reiter Mór, id. Freund Sámuel, ifj. Reiter Mór, Fleischmann Adolf, Weisz Jenő, Spögel Dávid, valamint a huszonegy tagból álló képviselőtestület.

A választás mindenben a bézs-din szel lemében és utasítása szerint történt. Ha a 748 érvényes szavazathoz hozzászámítjuk a megsemmisített 30-at és a Freund párti követelésére figyelembe nem vett 160-at úgy az askenázi listára 938 szavazatot esett, a hitközség 1260 szavazatából. Ezek a számok mindennél eklatánabbban bizonyítják, hogy a Freund-párti elemző kisebbségben van, nem is beszélve arról, hogy mintegy száz askenázi párti szavazótól választási igazolványukat különböző machinációkkal kicsaltak

A vizelet egészségünk barométere

A mai élet sok gondja és viszontagsága között lényeges emberi gondot alkot egészségünk fe tartása és ennek keretén belül a vizelet állapota.

Nemcsak a vesék állapotának hű tükré a vizelet, hanem megmutatja, vajjon vérünk teljesen rendben van-e. A vizelet szerepe szervezetünk háztartásában, hogy a mérgező anyagokat kiválasztja. E mérgező anyagok legfontosabbja: a húgsav. A húgsav terméke az élelem fehérje anyaga főképpen a szervezetben. Olyan, mint keményben a korom.

Szóval a húgsav a szervezet fűtőanyagának az a maradéka, amely lerakódik és gátolja funkciójában az élelműködést. Normális állapotban a vizelet naponta egy gram húgsavat von ki. Ez a csekély mennyiség nem elegendő ahhoz, hogy zavarja egy egészséges ember vizeletét, sem ahhoz, hogy lecsapódást idézzen elő. Azonban ha az emberi szervezet egy patológiai állapotba kezd, van és valami ebből túlteng benne a húgsav, akkor ezt az állapotot a vizelet színe azonnal mutatja. A vizelet zavaros, más színt ölt és üledékes.

Ilyen esetben küzdeni kell a kórokozó ellen, hogy megelőzzük a bajok jelentkezését: az izületi fájdalmakat az izom és izület reumatizmusát, a vesebántalmakat, a migráns stb. Ezt a célt legjobban szolgálja az URODONAL, amely a húgsav párt excellence oldója.

Az URODONAL az üledéket eltávolítja már alakulása folyamán a szervezetben (főleg a májból), tisztítja a veséket, tisztára szűri a vért és biztosítja a közvese ember számára a jó és folytatógóse kiválasztást.

Dr. Jose Mota Ferrero a klinikai kórház és a városi betegsegélyző intézet vezetője, Sevilla.

Kétségápolás! Hölgyfodrást!

Hajszálak és szemcsék végleges kihalása, ráncok, mikroszerű csipős arck rendőhözajala háttérben, vagy otthoni kuráimnak. Hajvágás, ondojítás stb. - Inyen tanácsadás! Margó-szalon Braşov, F86. Virágosr 14., Lem.

prilis 30.
y nappal ez-
jelent meg
nyvet szin-
ből és u-
vasni, meri
- Mussolini
hogy a saját
erzőségét ma
terjesztését
és An-
van és k-
kai megon-
elnyomására
et, egy vagi
ására fogja
szívases
kat teni
párt
roza'
cláson
fássá tenni
eredet'
sárnap reg-
g Csengeri
tság első
a száhat
csak ve-
választón
g a válassz-
ifogástula-
meg min
toi p-
pozitósabb
szavazók az
szavazatai,
Halmiből
olyt, ami
halm'
dor kijelen
azzor a le-
bontja,
ezdiba fél-
Doros köz-
tercsé'
hozott a
im hivatal-
a válassz-
elnököt,
ist. Az el-
órákban
a Seli
Freund-
a válassz-
ezzel szem
nd-pártot
é. Mikor
nem v-
dor ere-
ogy nem
ot sem lát
álhatna a
nemcsak
elményeit
z-din itele-
spektálta.
an lista a
szavazatok
szavazat
atták a
etlen tag-
ehelyett
özönével
válassz-
lismeret-
vezette
szást. A
elt

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdelyi es bansas zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Kaszner Rezső,
 Str. Caroli 81.
 As Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Kozosvár ortodox zsidó hitközségének új elnöke — Adjer Sámuel. Vasárnap délelőtt tíz órakor a kolozsvári ortodox hitközség képviselő testülete az előjáróság lemondása következtében megejtette az új választásokat. A régi előjáróság nevében Neumann Mór alelnök néhány szóval üdvözölte a képviselő testületet, amely ezúttal majdnem teljes számban volt jelen. Majd átadta a választási bizottság elnökének, dr. Pollák Sándornak az elnöki széklet, aki azonnal elrendelte a szavazást. Két elnökjelölt vette fel a küzdelmet: Adjer Sámuel és Schwarz Jakab. A szavazás eredménye rendkívül meglepő volt, amennyiben a megjelent ötvenkilenc képviselőtestületi tag közül 35-en Adjer Sámuelre adták le szavazatukat, aki ilyenformán 11 szavazattöbbséggel elnöké lett választva ugyanakkor szorban az előjáróság tagjaként a Schwarz Jakab listáján szereplők kaptak többséget. A választás kihirdetése után Adjer Sámuel elfogadta az elnöki széklet, megköszönte a képviselőtestület bizalmát és kijelentette, hogy programot nem ad és ezt a győzelmet nem tekinti teljesnek. Negyvenöt órai időt kér arra, hogy békés helyzetet teremtsen a hitközség közelében, ha kell, esetleg mandátuma árán is. A bejelentést a képviselőtestület tagjai latható elismeréssel fogadják, mert Adjer Sámuel ezzel tanujelét adta, hogy a hitközség produktív békéjét fölébe helyezi a személyi momentumoknak. Alelnökök lettek: Neumann Mór és Biró Andor, gondnokok: Grünf. H. Ansel, Guttmann Márton és Wohl Sámuel. Gazda: Abraham Mór. Pénztárnok: Auszländer Lejos, ellenőr: Vogel Jakab. Tanácsnokok: dr. Sebestyén József, Fischer Rezső, Goldberger Kálmán, Léb Samu, Roos Izák, Rosenfeld Armin, Schwarz Ignác nyomadása, Weinstein Sámuel és Zéjg Samu.

A török külügyminiszter Rómában tárgyal Mussolinivel. Rómából jelentik: Tefvik Ruzsdi bej, török külügy miniszter tegnap Rómába érkezett, ahol olasz hivatalos körök ünnepélyesen fogadták. Tefvik Ruzsdi bej röviddel a megérkezése után, a király audiencián fogadta és közvetlenül az audiencia után hosszabb tanácskozás indult meg közte és Mussolini között. Félhivatalos jelentés szerint ezen a tanácskozáson a két államférfi megállapította, hogy a két ország érdekei a legfontosabb kérdésekben teljes egyetértésbe hozhatók.

Eltévedt golyó ölt meg egy nyugalmazott magyar főkonzult. Budapestről jelentik: Soproni jelentés szerint Schreiner Emil nyugalmazott főkonzult, aki feleségével és anyósával a sopron-bánhidai országúton haladt gépkocsijával, egy eltévedt golyó megölte. A konzul felesége szintén életveszélyesen megsebesült és tegnap ő is meghalt. Kiderült, hogy a gyilkosságot Haller Károly kőműves 16 éves fia követte el házuk padlásáról aként, hogy a véletlenül elsült fegyver golyója épen az uton autózó konzult és feleségét érte. A csendőrök a fiút letartóztatták.

Május 2-án indul újabb nagy körutjára a Zeppelin. Bécsből jelentik: A Graf Zeppelin május másodikán indul újabb nagy utjára, melynek utvonala az osztrák főváros is belesik. A pontos irányt még nem állapították meg. A léghajóművek vezetősége már az óceánjáró utat készíti elő, mely mint ismeretes, a hó közepé felé realizálható lesz.

A Budapesti Nemzetközi Vásár utazási és vizumkedvezményei

Többször előfordult, hogy az érdeklődő közönség a Budapesti Nemzetközi Vásár „Vásárigazolványának” mibenlétéről nem birt kellő tájékozottsággal. Tervezések elkerülése végett közöljük azért, hogy a vásárigazolvány felmutatói a következő utazási, vizum és egyéb kedvezményekben részesülnek:

1. A látogató közönség a rendes utlevél és a vásárigazolvány felmutatása ellenében előzetes vizum-váltás nélkül lépheti át a magyar határt.
2. A vizumot csak utólag és pedig Budapesten, a vásár területén kell megváltani, ahol a m. kir. külügyminisztérium vizumfrendeltsége az orszáti díj 1/3 harmad) árán szolgáltatja ki a vizumot a közönségnek.
3. A vásárigazolvány alapján ezenkívül a magyar vasutakon, ugy a Budapestre mint a visszautazásnál 50%-os, tehát fél árú jegykedvezmény áll a közönség rendelkezésére. Ez a kedvezmény április 29. nek reggelétől egészen május 18-ának éjféli 24 óráig érvényes.
4. A Romániából Budapestre utazó közönség ezenkívül a visszautazásnál 50%-os kedvezményt kap a CFR vonalain is, ezen romániai kedvezmény igénybevételével.

lének feltétele csak az, hogy az utazó otthonról való elutazásakor a vásárigazolványát az indulási állomás pénztáránál lebegyegeztesse és hogy a vásárra való felutazás alkalmával a magyar határig váltott utazási CFR jegyét elbete. A CFR ugyanis csak azoknak adja meg tényleg a visszautazásra engedélyezett 50%-os vasúti jegykedvezményt, akik a vásárigazolványon kívül fel tudják mutatni a felutazásra váltott teljes árú jegyét is. Visszafelé kedvezményesen május 6-tól 18-ik lehet utazni, függetlenül attól, hogy a Budapestre való utazás már április 29-én, vagy valamegy későbbi időpontban történt.

5. A vásárigazolvány birtokosa, az igazolványhoz fizetett lap felhasználásával már előre foglalhat Budapesten, igényeinek megfelelő szállást.
6. A vásárigazolvány egyben a vásár területére szóló állandó vagyis többszöri használatra is érvényes belépőjegy. Ez is fontos kedvezmény, mert a vásár egyéb állandó belépőjegyeinek ára 5 pengő, a csak egyszeri látogatásra szóló napjegye pedig másfél pengő. Vásárigazolványt a vásár tb. képviselőiteknél lehet egyenként 120 leiert beszerezni.

Páris és Varsó valóságos ostromállapotba helyezkedik május elsejére. Párisból jelentik: Május elsejére kivételes intézkedések léptek életbe. A párisi helyőrséget megerősítették és az egész rendőrséget alarm-kézenjébe helyezik április utolsó estjétől kezdve. A belügyminisztérium a tüntetéseket bejeltette és utasította az alsóbbfokú közigazgatási hatóságokat, hogy a külföldieket kettőzött figyelemmel kísérik és amennyiben tüntetésen tetten érnek őket, utasítsák ki az ország területéről. Varsóból jelentés szerint a longyel fővárosban is különlegesen szigorú rendszabályokat léptettek életbe május elsejére. Több kommunista vezetőpolitikust anélkül, hogy különbséget tettek volna valamely rendelet ellen, őrizetbe vettek.

AZ ÖREGKOR FRISSESSEGE az életmódtól és táplálkozástól függ. Jól emésztendő, nagy tápértékkel bíró, kellemes erősítő tápszer az öregkorban is az Ovomaltine.

Véres verekedés az öngyilkos lány nyitott sírjában. Berlinből jelentik: A weissensei temetőben tegnap délután egy 16 éves lány temetésénél zajos jelenetek játszódtak le. A lány: Schults Irmgard, néhány nappal ezelőtt öngyilkosságot követett el. A pap a koporsó elhantóása közben beszédet mondott, a melyben az öngyilkosság okáról beszélt, azt mondotta, hogy a lányt szerelmi bánat vitte a halálba. A temetésen ott voltak a lány mostohaanyjának szomszédjai is, akik félbeszakították a

gyászbeszédet és kiabálni kezdtek, hogy a mostohaanyját félrevezették a papot, mert a leány azért követett el öngyilkosságot, mivel nem tudta elviselni mostohaanyját brutális bánásmódját. A mostohaanyját állandóan ütték-verték a tizenhat éves leányt és munkarejét a véksőig kihasználta. A mostohaapa til takozott a vád ellen, mire a szomszédok nekrohantak és véresre verték. Végül is rendőroket kellett hívni, akik kiszabadították a leányt a dühöngő tömegeből és kiürítették a temetőt.

Eljegyzés Guttfried Aranka (Oradea) és Steinmetz Fülöp (Viseul de sus) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Borzalmas tüzvész pusztított Rotterdamban. Amszterdamból jelentik: A holland távirati iroda közlése szerint Rotterdamban ma éjjel az üzleti negyedben óriási tűz pusztított. Tizenöt többemeletes ház csaknem teljesen leégett. A tűzoltóság csak reggelre sikerült a tíz továbbterjedését megakadályozni. (T) évtizedre visszamenően nem volt ekkora tüzvész a holland kikötővárosban. Az égő házak lakóinak egy részét eszméletlen állapotban hozták ki a tűzoltók. Többen az égő házak ablakából a szomszédos alacsonyabb házak tetőire ugráltak ki és így igyekeztek megmenekülni a vész elől. A tüzvész okát bizottsági vizsgálat holnap délelőtti állapítja meg.

AUTÓVEZETŐK használjanak állandóan Anacol-pasztyillát, hogy meghülés ellen védekezhessenek. Egy phloa ára 37.— lei.

Maaskir-napi hitközségek F. és májushó 2-án, Peszach utolsó napján délelőtt 10 órakor, a nagytemplomban F. tisz. Glasner Akiba főrabbi ur Maaskir alkalmával dróschet fog mondani.

Művészek és iparművészek közös kiállítása. A KAC klubhelyiségeiben érdekes közös kiállítást rendezett egy piktor, egy szobrász, egy iparművész és egy textilművész. A festő: Szolnay Sándor akinek huszonkilenc képe tanuszkodik ennek a művésznek egyre izmosodó antisztikumáról. Vázlatai, portréi, csendéletel, virágképei és tájképei át a természet közveglon világa járul meg egy egészséges ösztönű művészember meglátásában. Gallas Nándor bronz szobrait a formák és vonalak merész lendületével hatnak. A kicsiny szoborművek első látásra megmondják, hogy kivételesen talantummal állunk szemben. A kiállítás iparművészeti objektumai közül meglepően érdekesek Ringler Miklós burorai, amelyek vonalvezetés, színek és formák szépség tekintetében szinte tökéletesek. Csupa frissesség és harmónia árad Radó Zsuzsi színes függönyeiből, hímzéseiből, bajkolt munkáiból. A kiállítás jelentős nyeresége az erdélyi művészetnek. (sz. I.)

As orosz kommunisták szimpatizálására a sztrájkoló hindu szövögyári munkások mellett. Berlinből jelentik: Moszkvai jelentés szerint az orosz kommunistápartr szimpatizálásokat rendezett a Bombayban sztrájkba lépett százharmitezer szövögyári munkás mellett. A párt hivatalos lapja nagy cikkekben méltatják a nagyarányú demonstratív munkabeszüntetés jelentőségét.

Az életmentő fröccs. Párisból jelentik: Clermont Ferrandban ma egy évfolyamban levő ház összeomlott és romjai egy gépkocsit maguk alá temettek. A sofőr életét ezuttal az-mentette meg hogy parancs ellenére, egyedül hagyta a kocsi s beért a vendéglőbe egy pohár borra. Ha gazdája parancsához hiven, az autó mellett marad, a romok közül élve nem került volna ki.

A beteg zsidó katonák köszönete. Vettük a következő levelet: A Zsopolyautcai katonai kórház igazgatója zsidó vallású beteg katonája nevében hála-lásan köszönöm az ortodox zsidó hitközségnek azt a szíves gondozását, amivel bennünket a peszachi napokban ritkán élvelemmel ellátni szíves volt. Nemosak a kosztot köszönjük, hanem főleg azt a meleg és körültekintő figyelmet, amivel bennünket, beteg katonákat részszíteték. Különösen Rosnfeld urak köszönjük szíves jóindulatát, aki testvéri szeretettel gondoskodott a peszachi kosztunkról. Kiváló tisztelettel Baruch Dezső.

Berlinben viharos május elseje készül. Berlinből jelentik: Sok jel arra vall, hogy az idén viharos május elsejére van kilátás a birodalmi fővárosban. A kommunisták a rendőri tájalom ellenére, szakadatlan felvonulásokat rendeznek és gyűléseket tartanak. Már tegnap véres összeütközésekre került a sor a karhatalom és a kommunisták között. A zavargások több, mint száz résztvevőjét letartóztatták.

Párisba mégis átfertődt a feketehimlő. Párisból jelentik: A francia egészségügyi hatóságok újból életbe akarják léptetni a himlőjárvány elleni kivételes óvintézkedéseket. Az újabb beteges-gatma az az esemény váltotta ki, hogy a párisi városi kórházban tegnap két feketehimlős beteget vettek fel. A betegek mátrózik, akik egy nappal előbb érkeztek az északi tengerpart egyik kikötőjéből, amelyet gyakran érintenek az angol hajók.

Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel fordító iroda. Str. Memorandului 9.

Szerezzen örömet gyermekének!

Rendelje meg a legterjedtebb zsidó ifjusági folyóiratot, a

Remény-t

megjelenik egyszer havonta.

Tartalmaz mesét, regényt, szindarabot, verset. Cserkész és rejtvényrovatot.

Előfizetési ára:

egy évre	240 lej
egy félévre	130 lej.

Előjegyzések csak az Uj Kelet könyvostálya utján eszközölhetők. Kérjen mutatványszámot 10 lej értékű levélbélyeg ellenében.

Létn

Aromán melők Budtották a T. Részvényt utóállamc importálja 100.000 ang meg, mely bank affili bocsátott r

Az alapí fatermelők 100.000 vag gyarország alalot egyez állapodtak, emelik lény

Az alapí annak lehe sével párh be, ami ár Ezenkívül gyar gazda pen a konj lett a szén ott is tért volt piaca.

A Tuzifa mániai ala

Madgearu maz a tözs len. Az Uj gearu Virg kedéseket fe kaj fog alk spekulansai

Módosítja törvényt ügyminiszte törvény mó mezőgazdas rendezést

Uj alapok és a forgalását. Euró régebb idő baleset kére tostitás kére egy oldottá biztosítást adta a Com rare a Mán biztosító tást a vastu gek utján e

Az élő számar elóiam értésel

Az aut vel fog Az AU sofiörtó 520 a

HIR

Közgazdaság

Létrejöött az utódállamok tüzfatermelőinek kartellegyezménye

Aromán, cseh és jugoszláv tüzfatermelők Budapest székhellyel megalapították a Tüzfatermelői és Értékesítő Részvénytársaságot. Az új vállalat az utódállamok területén termelt tüzfát importálja Magyarországra. A vállalat 100.000 angol font alaptőkével alakult meg, melyet a Magyar Általános Hitelbank affiliációja, a Hermes Bank Rt. bocsátott rendelkezésére.

Az alapító cseh, román és jugoszláv fatermelők összes termelőkapacitása cca 100.000 vagon, mely mennyiség a magyarországi piacon elhelyezhető. A vállalat egyezményes szerződő alapítói megállapodtak, hogy a tüzfatermelők nem emelik lényegesen.

Az alapítók meg akarják akadályozni annak lehetőségét, hogy az árak emelésével párhuzamosan túltermelés álljon be, ami ársökkenést tenne szükségessé. Ezenkívül tekintettel kell lenniük a magyar gazdasági viszonyokra is, hol éppen a konjunkturális tüzfatermelők miatt lett a szén a tüzfát erős konkurense és ott is tért hódít, hol eddig a szénnek alig volt piaca.

A Tüzfatermelői és Értékesítő Rt. romániai alapítói Bihar-, Arad és Szatmár-

megyei tüzfatermelő nagyecégek, melyeknek üzemei a magyar határhoz közel fekszenek és amelyeknek exportanyaguk csak a magyar piacon értékesíthető. Román részről 40.000 vagon szállítást vállaltak, a csehek ugyanennyit, a jugoszlávok pedig 20.000-et.

A tüzfatermelők eddig oly alacsony versenyáron dolgoztak, hogy azok az önköltséget is alig fedezték, ezenkívül a magyarországi rossz gazdasági viszonyok következtében a tüzfatermelők számtalan fizetésképtelenségét voltak érdekelve és nagy tételeket veszítettek. A budapesti központi értékesítő részvénytársaság ezeken a bajokon kíván segíteni oly módon, hogy az exporttermelést konfigentálja és az árut fixre veszi át a termelőtől, kinek számlával szemben 80 százalékos az árból rögtön előlegez készpénzben és így a bankamatok terhéül szabadul a tüzfatermelés.

Románianak az ily módon biztosított évi tüzfatermelés 3 milliárd lej jövedelmet jelent.

A magyar piac tüzfatermelését a részvénytársaság úgy Budapestben, mint az összes vidéki városokban már megszervezte.

Madgearu szigorú szankciókat alkalmaz a tőzsdéi árfolyamok spekulánsai ellen. Az Ultima Ora jelentése szerint Madgearu Virgil miniszter energikus intézkedéseket fog tenni és szigorú szankciókat fog alkalmazni a tőzsdéi árfolyamok spekulánsai ellen.

Módosítják a zálogköcsönökről szóló törvényt. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter a zálogköcsönökről szóló törvény módosítását tervezi, valamint a mezőgazdasági beraktározási köcsönök rendezését vette tervbe.

Uj alapokra helyezi a vasut az utasok és a forgalmi személyzet balesetbiztosítását. Európa legtöbb államában már régebbi idő óta rendezést nyert a vasúti baleset kérdése. Romániában a vasutbiztosítás kérdését néhány évvel ezelőtt úgy oldották meg, hogy a CFR az utasbiztosítást concessió formájában bérbe adta a Compania Europeană de Asigurare a Mărfurilor și a Bagajelor S. A. biztosító társaságnak, amely a biztosítást a vasúti jegyekre ragasztott bélyegeken utján eszközölte. A bélyegekért a tár-

saság a kocsiosztálynak megfelelő díjat szedett, amely a jegytulajdonost baleset esetén bizonyos összegű kártérítésre jogosítja fel. Ezzel a rendszerrel szemben, amelynek eddig gyakorlati eredménye nem volt, illetékes részéről az a kívánság hangzott el, hogy nálunk is meg kell valósítani a tényleges vasúti balesetbiztosítás intézményét, oly formában, ahogyan az a többi országokban már fennáll. Értesüléseink szerint a kérdés már komoly formában tárgyalás alá is került és illetékes helyen már tervezet is dolgoztak ki, ami azonban egyelőre csak a vasúti személyzet biztosítására terjedne ki.

A terv szerint a vasúti baleset-biztosítás kérdését nem a jelenlegi formában oldanák meg, hanem ezt a vasut egy magánbiztosító intézettel szerződéses lépve viszontbiztosítás alakjában valósítanák meg. Ezzel kapcsolatban felmerült az a terv is, hogy siker esetén, a biztosítást kiterjesztik az utasokra is, akik már a jegyváltás által kocsiosztályonként megállapított összegre lesznek biztosítva. Amint értesülünk, a kérdés megoldását rövidesen napirendre tűzi a vasúti illetékes ügyosztálya.

Most jelent meg

Autó kézikönyv

Írta: WEINER EMIL

Az „Autó Kézikönyv” két részre oszlik:

Első része

az előismereteket tartalmazza (mechanika, elektromosság, stb.) azok számára, akik ezeket nélkülözik, vagy ismereteiket felülvizsgáztatni. Ezek az előismeretek az automobili szerkezetének és működésének megértéséhez nélkülözhetetlenek, viszont ezek segítségével a könyvet a laikus is könnyen megértheti

A második rész

az autó szerkezetének, kezelésének és vezetésének ismertetésével foglalkozik, az érthetőség követelte részletességgel, amit szemléltetőleg segítenek elő a nagyszerű kivitelezésű ábrák.

Az **AUTO KÉZIKÖNYV** a nagyközönség számára van írva és a kezdősofőről a más szakmában működő mérnökig mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja.

520 ábra   610 oldal   Ár a füzve 510

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

Fekete Mihály színtársulata Désen

A napokban kezdte meg Fekete Mihály társulata néhány napra hirdetett vendégjátékát a dési színházban. A kitűnő együttes első játéka teljesen meghódította a város színházlátogató közönségét és a társulat estéről-estére feltöltözött. Az operett mellett a társulat klasszikus drámákból és vígjátékokból kiszakított részüket is játszik, tüntető siker mellett. A vendégei kalmárban Fekete Mihály Shylokot játszotta hámulatos realizmussal. Előadták még Bánk bán és Cyrano egy-egy jelenetét hatalmas sikerrel. A társulat operett-együttesének kimagasló tagjai: Szabó Ica primadonna, Jódi Károly bonviván, Biza László komikus, Dennai Teréz és Szentessy Etta. Az együttes a lekes érdeklődés következtében vendégszereplését két hétre meghosszabbítja. (s. z.)

A Magyar Színház műsora:

Kedden este 9-kor: Pista néni. (Ujdonság először. Poór Lili fellépésével. Göllner Margit bemutatkozása. Premierbérlet 38. sz. Sorozatszám: 366.)
 Szerdán délután 3 órakor: Román gyermekelőadás.
 Szerdán délután 6 órakor: Bölcsődal. (Ujdonság. Mozihelyárral: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 361.)
 Szerdán este 9 órakor: Pista néni! (Ujdonság 2-odszor. Napibérlet 39. szám. A. Sorozatszám: 362.)
 Csütörtökön este 9 órakor: Pista néni! (Ujdonság 3-adszor. Napibérlet 39. sz. Sorozatszám: 363.)
 Péntek este 9 órakor: Pista néni! (Ujdonság. 4-edszer. Napibérlet 39. sz. C. Sorozatszám: 364.)
 Szombaton délután fél 4 órakor: Az élő holttest. (Ifjúsági előadás, nagyon olesó helyárral. Bevezetőelőadást tart dr. Borbély István. Sorozatszám: 365.)
 Szombaton este 9 órakor: Beszterce ostroma. (Mikszáth Kálmán híres regényének drámai formája. Ujdonság, először. A budapesti Vigszínház óriási sikerű műsordarabja. Premierbérlet 39. szám. Sorozatszám: 366.)
 Vasárnap délután 3 órakor: a Tábornok Ujdonság. Rendkívül olesó mozi-helyárral: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 367.)
 Vasárnap délután 6 órakor: Pista néni! Ujdonság ötödször. Rendes helyárral. Sorozatszám: 368.)
 Vasárnap este 9 órakor: Ida regénye. (Ujdonság, esti előadás mérsekelt helyárral. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 369.)
 Hétfőn este 9 órakor: Beszterce ostroma. (Ujdonság 2-odszor. Napibérlet 40. szám. A. Sorozatszám: 370)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Kedden 3, 5 és 7 órakor: Tizedik parancsolat.
 Szerdán délelőtt 11 órakor: A tribün hőse. (8 felvonásos sportfilm-ujdonság nagyoknak és kicsinyeknek! Helyárrak: 15 és 10 lej.)
 A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:
 Kedd este: Finul Conitii.
 Szerda este: Isi király. (Jean Athanasiu vendégjátékával.)
 Csütörtök este: Károly néni. (Gyermekelőadás.)
 Péntek este: Rigoletto. (Jean Athanasiu vendégjátékával.)
 Szombat á. u. Parasztecsület és balet. (Gyermekelőadás.)
 Szombat este: Finul Conitii.
 Vasárnap á. u.: Károly néni.
 Vasárnap este: Álarcsbál. (Jean Athanasiuval.)
 Hétfő este: Faust. (Olesó helyárral)

HÖLGYEIM!

Legújabb párisi, wieni modellek. Selyem, bangkok, japán panama, exotikus szalma, Raccello-kalapokat feltűnő olesó árban árusít az „IDEAL” kalapüzlet Cluj, R. Ferdinand 8. férfi és nő kalapok formálása és tisztítása 48 óra alatt a legbiztonságosabb gyári árban készülnek.

Kedd este: Szent János éjszakája. (Hemutató.)
 Szerda este: Lohengrin. (Rabega Vasile fellépésével.)
 Csütörtök este: A boszorkány. (Gyermekelőadás.)
 Péntek este: Sámson és Delilla. (Rabega Vasile fellépésével.)
 Szombat este: Szent János éjszakája.

A színházi iroda közleménye:

Pista néni premijérje: ma este. Nagyon régóta nem tapasztalt lázas érdeklődéssel várja a közönség a mai estét. Az idei budapesti évad legszenzációsabb sikerű, legkedvesebb énekes-táncos ujdonságát: a Pista néni-t fogják bemutatni igen gondos előkészületek után, parádés szereposztásban.

Tizedik parancsolat: 30, 20 lejes helyárral! Soha még filmnek olyan sikere nem volt, mint a Tizedik parancsolatnak, a Magyar Színházban. A közönség valóságos végigsírja ezt a grandiózus, 9 felvonásos filmkolosszust, amelyet teljes joggal neveztek el Amerika soha felül nem muljt csodájának. Tegnap a szoros értelmében élevesélyes volt a tolongás a szinkör pénztárai előtt. Négyezer játszották a Tizedik parancsolatot s a négy előadáson egyetlenegy üres hely sem maradt az óriási nézőtérben. Ma és holnap látható a Tizedik parancsolat. Naponként 3 előadás van: 3-akor, 5-kor és 7-kor. Helyárrak valamennyi előadásra 30 és 20 lej. Itt említjük meg, hogy ezt a filmet, amelynek teljes címe: Tizedik parancsolat (Felebarátod feleségét ne kívánd!) nem azonos a Tízparancsolat című filmmel, a mely már futott Kolozsvárott. Ennek a főszereplője Jack Holt és a filmben résztvesz az egész amerikai hadihajóraj és ez a film még nem is futott Romániában sehol.

A mai estétől: Előadások kezdete pont 9 órakor. Mint minden évben, most is a tavaszi idény beálltával a közönség óhajának eleget téve, a színházi előadásokat egy félórával később, pont 9 órakor kezdik.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb

Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagyszámú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	„ 34.—
Bizet: Carmen	„ 34.—
Verdi: Aida	„ 34.—
Puccini: Turandot	„ 34.—
Erkel: Bánk bán	„ 34.—
Mozart: Figaro lakodalma	„ 68.—
Poldini: Farsangi lakodalom	„ 34.—
Leoncavallo: Bajazzók	„ 34.—
Thomas: Mignon	„ 34.—
Erkel: Hunyadi László	„ 34.—
Puccini: Tosca	„ 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

... minden várakozást kielégít a Lantos Magazin vasárnap megjelent 2-ik száma. Kérjen prospektust az Uj Kelet könyvosztályától. Kvár. Minden éves előfizető díjtalan fényképezőgépet kap.

A fiatal mesemondó

Irta: JICCHOK LÉB PEREC

— Ma jönni fog — mondja a férfi fel és alá sétálva, a Visztula partján.

Amikor ezt mondja, megint teljes háfározsággal látja maga előtt az esetet.

Ott új ágyán és vár. A legkisebb zaj, ami a lépcsőház felől hajlatszik, a szívére megy, a szíve erősen dobog. Még egyszer kérdezi önmagától szinte meglepődve.

— Miért? Hát valóban szereti a nőt? Most jön, egész biztosan ő az. Hallani lehet könnyű lépteit.

Feláll, meggyújtja a lámpát. A nő meg ott áll az ajtó mögött. . . Hallja a lélegzetét, bizonyára rendbehozta a frizuráját és benéz előbb a kulcslyukon. Most hallkan kopogtat.

— Tessék.

A nő kinyitja az ajtót és már a küszöbön mondja:

— Ma is mondana neki valami történetet, de nem teszi.

A nő azt mondja a férfinak, hogy egyáltalán nem szereti. Nemcsak, hogy nem szereti, hanem egyenesen fél tőle. De a történeteit nagyon szívesen hallgatja.

A fiu egészen véletlenül ismerkedett meg vele, az egyik városi kertben. Felhár bluzban állott egy fa alatt, a fa nem is nyújtott elég védelmet neki, ijedten és kétségbeesetten nezett át a kopár ágakon fel az ég felé. A fiu odament hozzá és azt mondotta, hogy szívesen veszi ha elfogadja esernyőjét és boldog lenne, ha megengedne, hogy hazakísérje. A nő nem akart. De a fiu olyan komolyan sé olyan szívesen kérte, hogy végül mégis engedett.

A nő azt mondotta, sok gonosz, hitvány ember van az ismerősei között, miért ismerkedjen meg most egy idegennel? De az idegen hangja kedves és behelgő volt. A fiu kezét nyújtotta, a leány belékarolt és megmondotta a címét.

Az uton — nem volt pénze, hogy kocsit vegyen — megdudta tőle, hogy varázssal keresi a kenyerét, amit különben is megdudhatott volna, hiszen össze-vissza voltak szurva az ujjai. A férfi elmondta hogy ír. A leány megkérdezte, ír-e verseket. Nem — mondotta ő — meséket ír. Oh, hogy szereti a meséket!

A fiu most már azt kérdezte tőle, meg látogathatja-e, hogy ejmondja a meséit. Nem — mondotta a leány — apja nincs és anyja nagyon haragos természetű. Majdnem azt mondotta, hogy gonosz és a hangja reszketett. Egész biztos, hogy anyja összeszidná, ha idegen jönne oda és hozzá (oldalról megnézte) és azt a szót nevetve és pirultan mondotta — egy zsidó.

De vajjon, honnan tudja, hogy zsidó? A nőknek kifűző érzékük van ilyesmi ifant, meglátják a szemek villanásától, a hajáról, a kiejtéséről és talán az orrjáról. — Hahaha!

A hangja gyermekesen friss és élénk volt, de a hangjában már ráncok húzódtak.

A nyári hónapokban gyakran találkoztak a parkban, Télen a leány ellátogatott hozzá, ha nem is gyakran. Kérte, hogy olvassa fel történeteit. De mindig előbb bejelentette magát. Ma is levelet hozott tőle a házimester. Lengyelül irt a leány, számtalan helyesírási hibával, de nagyon kedvesen és gyermekdeden.

„Zsidókám! Kérlek, készíts elő egy kedves, vidám történetet. Legyen benne hercegnő. Az élet ugyanis olyan szomorú. Nem engedem azonban, hogy hozzám nyulj, mert nem vagy szép és nem is tetszel nekem és ha hozzám nyulsz, kiáltani fogok és elfutok. Hallottad?”

() azonban jól tudja, hogy megpuhul. Csak egyetlen szomorú történetet kell ejmondania. A herceg és hercegnő veszedelmbe jutnak. . . A szerelmesek elválnak egymástól, valami borzasztó intrika miatt. . . Ha akarja, bedobja a her-

cegnőt egy gödörbe, vagy leosukítja, vagy elküldi valahová messze idegenbe és ott szenved. A herceget azonban képes felakasztatni. Legyen hamis vád aldozata.

Ilyen pilanatokban a leány leborul előtte, megragadja a kezét, megsimogatja arcát és kegyelmet kér a szerencsétlenek számára. Egy esőként az írő elhárítja a veszedelmet, összehozza ismét a herceget a hercegnővel és ünnepi felvonulást rendez neki zenével. Sőt, összeházasítja őket.

Miért teszi ezt? Miért kell neki a nő eskója.

Valami nagyon fáj neki. . . És mégis volt valami ami közelebb hozza őket egy máshoz. Mind a ketten áhitoznak boldogság után. Mind a ketten boldogtalanok és ha rövid időre is, meg akarják csinálni egymást.

Két nyugtalan lélek. Egy alkalommal azt kérdezi a férfi:

— Az anyád meg szokott verni?

A leány elsápadt és lecsukta szemeit.

— Ne kérdezz. Inkább mesélj!

A fiu megsimogatta barna haját és mesélt.

Ma azonban nem tudja, mit meséljen neki. Gondolatai nyugtalanok és úgy hullámanak, mint tenger vize a partok közeleiben. És e gondolatok elfelé igyekeznek, fel, fel, mint a köd. . .

Vajjon mi bántja a szívét?

Eszébe jut, hogy ma még nem evett. Lakásán ma reggel irtózatossá lárma volt. Amikor a nap feljött, hirtelen kigugrott ágyából és reggeli nélkül ment el hazulról. Az uccán nagy nyugtalanosság uralkodott, az ördög tudja, miért futkosnak az emberek össze-vissza. Néhány szor meglökték, végül eljutott a Visztula él, ahol reggelként sétálni szokott. Most erős éhséget érez. A mellényzsebbe nyul, volt neki valami aprópénze.

Bemegy a vendéglőbe, ahol séta után ótkezni szokott, leül az ablak mellé, amely a Visztula felé néz.

Az étterem megüres. A vöröshaju ül a büffé mellett és duzzog. Amikor az írő benéz, a nő megreszkett és álmosan fejeje int. Azután odaadja neki azt, amit megrendelt és tovább dudol. Mialatt eszik, egy történetet gondol ki, amelyben szerepet ad egy hercegnőnek. A hercegnőnek valahol egy helyen kell aludnia, a varázsló pedig ott örködik felette. Ma a varázslónak ügyelnie kell nehogy kigyó marja meg.

Alvó hercegnőkről már eleget mesélt a leánynak, a kigyó új momentum lesz és nagy benyomást fog nála kelteni. Nagyon magas hegy alatt kell aludnia a hercegnőnek. Igaz, hogy ő alig látott életben magas hegyet, de ki fogja nyújtani kezét és azt fogja mondani, ime ilyen magas volt a hegy! A leány fel fogja emelni álmataz szeméit és kísélni fogja kezét. A hercegnő köré pedig egy hatalmas erdőt fog rajzolni, ködös erdőt. Hogy a dohog még ennél is szebb legyen a felhőnek piros sávot fog adni. A ködfelhő egni fog a nap tüzeiben. Aki lent van, nem tud semmit sem a hercegnőről, mert a felhő elfedi. A felhő mindig ott van a közelben és van rajta rés, hogy a hercegnő azért láthassa az eget is. Ott alszik a rés alatt és a kigyó nem bántja, inkább örködik felette.

Kesz az ebéd.

Ma hazafelé megy, kigondolja a herceg alakját is.

Fizetni akar, de a vöröshaju nő alszik.

Fel akarja kelteni, mint ahogy máskor is tenni szokta. Máskor galacsint gyur az ujjai között és a nő hosszu orrára céloz. A huszadik galacsin talál, a vörös nő felébred és ijedten szól:

— Ön mindig rossz tréfákat csinál velem. Mit parancsol?

Az írő barátságosan ránevet és megmondja, miye volt. Fizet.

Ma nem volt szerencsése. Egyik galacsint dobja a másik után és mégsem talál. És mialatt cöllővő gyakorlatokat tart, keresi fantáziájában a herceg alakját.

(Folytatása köv.).

SPORT

Kolozsváron kívül mindenütt meglepetésekkel végződtek a vasárnapi futbalmeccsek

(Cluj-Kolozsvár, április 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt vasárnap sporteseményei Kolozsváron a favoritok győzelmével végződtek. A KAC újabb veresége már nem okoz nagyobb meglepetést, mert a csapat a tavaszi fordulón egészen leromlott és meg sem közelíti őszi formáját. A Haggibbor a KMSC-től szenvedett vereséget, azonban nem a megérdemelt arányban. A csapat, Hamlet és Kinigivel megerősödve lényegesen fokozta erejét és következő mérkőzéseim már nagyobb eséllyel veheti fel a küzdelmet. A Kolozsvárra érkezett Löbl-el is meggyarapodva a Haggibbor erős együttesé nöheti ki magát, csak csatársorára ferne egy kis reorganizálás. A csapat, különösen a második féldőben meglepően jó játékot produkált, gólhelyzeteit pedig a csatársor gólképtelensége csak részben tette tönkre, másrészt a bal-szerencse is hozzájárult az eredményhez. Meglepetés a Romania gyenge játéka, mely a tavalyi bajnoknak csak nehéz küzdelem után hozta meg a futbalozni egyáltalán nem tudó RMS-vel szembeni győzelmét.

Vidéken a Jiul veresége szokatlan meglepetés. Nagyváradon szintén felsezissenést kelt a NAC-nak a Törekvással szembeni váratlan veresége. Temesváron is derby volt, melynek során meglepetés-szerűen a TAC-cal szemben ismét a Kinizsi bizonyult erősebbnek. Szép eredményeket ér el a tavaszi szezonban a Kadima, mely ma már egyenlő ellenfele a favoritoknak.

Részletes eredmények a következők: Kolozsvár: Romania—RMS 2:0 (1:0), bíró Giurgiu. A gólokat 11-esből lövi Chifor. KMSC—Haggibbor 3:0 (1:0). A gólokat Bózi, Istvánffy II. és Feininger lötték. Bíró Salvan. A mérkőzést a Haggibbor megővta, mert Istvánffy I.-et a keddi válogatott meccsen fegyelmi elé utalták s ezért Istvánfynak nem lett volna szabad játszania. A futballszakosztály mai ülésén fog foglalkozni az óvással. Universitatea—KAC 4:2 (1:1). Coborzan, Ghilezan, Giurgiu, II. (2), illetőleg Kozma és Balázs lövik a gólokat. Bíró Fövényi.

Vidéki eredmények

Nagyvárad. Törekvés—NAC 3:2 (3:0). A nagyváradi derby ezúttal a munkások győzelmét eredményezte, mialtál a bajnokság ismét nyíltvá vált. Nagyszalonta. NSC—Crisana 5:5 (2:1). Arad. AMTE—Jiul 3:1 (2:1). Meglepetés. Temesvár. Kinizsi—TAC 3:2 (2:1). Banatul—Fractelia 1:0 (0:0). Kadima—Politehnika 1:1 (0:1). Rapid—TMTE 2:0 (0:0). —Brassó. Brasovia—Hargita 2:1 (1:1). IAR—Ivria 2:1 (1:0). Nagyszében. HTV—Unirea (Gyulafehervár) 4:1 (0:0). Segesvár. Unirea—Brassói Olimpia 2:1 (1:1). Bukarest. Venus—Macabi 2:1 (1:1). Olimpia—Sportul Studentesc 5:2 (2:2). Unirea—Juventus 2:1 (1:1).

Külföldi eredmények

Budapest. Hungaria—Ferencváros 2:2 (1:0) izgalmas derby, mely az erőviszonyoknak megfelelő eredménnyel végződött. Vasas—Kispest 2:1 (1:0). Újpest—Vienna 4:3 (1:1). Debrecen. Nemzeti—Bocskay 2:1 (0:0). Kaposvár. Bástya—Somogy 1:0 (1:0). Torino. Németország—Olaszország 2:1 (1:1). Nagy meglepetés.

Rádió műsor

Idő: középeurópai

Kedd, április 30. — Budapest, 9.15: Gramofonhangverseny; 12.05: Katonazene; 15.30: Tündérvásár meseóra; 17.40: Uray Margit magyar nőtkat zongorázik; 18.30: Mit üzen a rádió? 19.25: Mignon operaelőadás köv.; 22.30: Időjárásjelentés, hírek; majd elgányszene. — Bécs, 16: Hangverseny, Cornfield Zerkowitz közrem. 17.25 Zenégyermekóra; 20.05: Offenbach: Der Goldschmied von Toledo. — Breslau 16.30 Hangverseny. 18: Arab zene; 20: Carl Millöcker: Die Sieben Schwaben című operájának előadása; — Kattowitz, 12.10 Gramofonzene; 17.55: Hangverseny; 19.50 Operai köv. — Kassa, 12.05: Gramofonhangverseny; 17.10: Hangverseny; 20.15: Orgonahangv.; 21.20 A Hnatkova dal estje. — Köln, 13.05: Déli hangverseny; 20: «Oedipus», c. zenésjátékának köv. — 2 L. O. London, 16: Szórakoztató zene; 19.45: Kamarazene; 21.50: «Corville», óra, szórakoztató zene. 22.50: Táncezen; — Prága, 16.30: Hangverseny; 19.30: Strauss: Casanova c. operettjének közvetítése. — Róma, 17.30: Hangverseny; 20.45: Egy opera köv. — Varsó, 17.55: Szórakoztató zene; 19.50: Opera köv.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állatkeresőknek 30 szálék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Ebédlők, hálók, uriszobák melyben leszálított árban LAMPEL butorraktáiban szereshetők be. Cluj, Str. Reg. Maria 34. 1807

Fraulein perfekt deutsch, rumänisch, ungarisch sucht Posten als Erziehlerin zu grösseren Kindern. — Unterzuschrift: Klader lieband.

Melamed állást keres, tant. תלמידי תורה kezdőkkel ואלוהימית román, magyar és német nyelvet. Erdélyi Welnreb Mór Nicuflipescu 25. Oradea.

Utazók figyelmébe! Olcsó, jó kóser házikóst kapható. Cluj P. Unirii 21. Bent az udvarban, a kapuval szemben.

0000000

4-5 szobás lakást keresek, lehetőleg külön telken. Cim a kiadóban.

Szeszgyárosok, szeszfőzők

nem nélkülözhetik

A szeszgyártás kézikönyvét

A legrészletesebb, legérthetőbb módon megírt szakmunkát. — Szerkesztették: Dr. Herics Tóth Jenő és Osztrószky Antal műegyetemi magántanokok. — Ara füzve 1100, kötve 1300 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 lejt kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Tölgyszőnyeg, rönkök,

különösen vastagot, 45 cm-től és vékonyat is, 30 cm-től, tölgyszőnyeg és tölgyszőnyeg, továbbá mindegyikre más kemény és puhafa deszkát (kiszáradt és termésket) és rönkök állandóan vásárolni és eladni

„FAGUS” S. A. DEJ.

A bukare hidegvérét, Grandi olasz pesti látogatantellenes nacionalistát, melyban veszedmen kívül sajtó, hóg minden sov rüleg hozzá elzárkózása. A kisanat hatalmi polsan nem tantellenes lathan a bu félreverti a verése, — államtitkár kapcsolatba mert az eg nem egyéb, összeülkegy kívülől egy konzervatív zonygatta G olasz barátság barátság ne talomban is egész olasz dig lesz har ban olyan t sok nem jór ráságot ala

Az angol lenül érdekü imperializm mint egy h használni a használni a suly fentart eseten azoz kilátás van, veszi át az imperializm ezzel kapo olasz imper a magyar f Ha tárgy sem hallgat európai egy ellenzék, il lomra kerü tant sem fo szeparatív e pozícióját. semmiesetre legi állapot sának, mert a reakciót e nagyra. Hia got a kisan cizmus ellen meg minden szörülésére.

A kisanat ül össze és rozatokat fo rátság ellens nem látjuk ferenciát e angol válas össze. Nem mert az au konzervatív rálisok, vag olyan teljes cíót teremth lematikus